

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA ART I POLITICA

Preu: 30 cèntims - Corts Catalanes, 589 - Tel. 11430 - Subscripció: 3'50 pessetes trimestre

Any V. Núm. 241 - Barcelona, dijous, 14 setembre de 1933

Diu que el poder gasta
els homes.
I l'espera del poder, què?

CATALUNYA I EL NOU GOVERN

Els deures de la República i de Catalunya

La sort de Catalunya va tan lligada amb la de la República, que no podem fer cap comentari encertat de la situació política si no el referim a aquests dos punts de vista: facilitats o dificultats que signifiqui per a l'expansió de la lliure personalitat catalana; i garanties i risc que ofereixi per al bon funcionament del règim republicà. En el ben entès que cadascun d'aquestes coses representa i perjudica l'altra. No hi haurà república sense Catalunya, ni, d'altra part, la nostra pàtria té cap mena de garantia sinó dins un règim de república liberal parlamentària.

Aplicant aquests axiomes, comentarem el nou Consell de ministres del govern de la República espanyola, format sota les ordres del senyor Lerroux. Què en pot esperar Catalunya? Què en pot temer? La República en surt afeblida, o, al contrari, més robusta? Totes aquestes qüestions ens ajudaran a situar-nos amb tota l'exactitud possible davant del nou estat de coses creat a Madrid, i de les seves repercussions dins la República i a casa nostra.

Pel que afecta a Catalunya, seriem insincers si diguéssim que el govern presidit pel senyor Lerroux ha provocat gaire entusiasme. El senyor Lerroux, per als catalans, és un núvol que ja havia passat damunt les nostres testes i que ara ens torna. I, francament, produeix certa basarda. Hom compta, és clar, amb l'enginy del capítol radical i el seu sentit polític. Però subsisteix un dubte: tindrà prou força per a imposar-se als elements catalanòfobs que té a les rengleres de la seva organització? Ell mateix serà prou dreturer per a desmentir certs actes i certs procediments de tota la seva vida?

D'altra part, la migrada i feble representació catalana no plau ni pot plaure al nostre poble, avesat a donar polític i no pas empleats subalterns. La situació primparada del senyor Santaló, que té un ministeri just al costat de la porta, no és, en bona fe, d'aquelles que inspiren confiança. I això ho diem amb tots els respectes envers la persona del senyor Santaló; però és evident que la presència d'un català en un ministeri tan fàcilment substituïble no és palanca prou forta per llevar de carrera les males voluntats que hi hagi. Tot allò que es faci amb la presència del senyor Santaló, també es faria sense. I tot allò que es vulgui fer a presència seva, també es faria en el cas que ell se n'anés. La seva vida dintre el consell — baldera i esporàdica — no té gaire d'interès per a Catalunya.

Fet i fet, el que ens dona una certa confiança encara és la necessitat en què es trobarà el senyor Lerroux de no crear-se nous enemics; perquè ja tindrà prou dificultats. I els amics que pugui proporcionar-se amb una política anticatalana, són tots els enemics i destructors de la República. I, per ara, res no ens dona dret a creure que el cap radical vulgui justificar les facècies de l'ex-comte de Romanones, que de fa temps l'assenyalà com a l'enterrador del règim actual.

No obstant, la situació no és tan clara com sota el govern Azaña, i les dificultats de tràmit sense dubte augmentaran.

Però, arribats aquí, el poble de Catalu-

nya té la paraula. Ell sap que ha de defensar-se ell mateix i ha de defensar una República que li garanteix unes llibertats necessàries per a fer créixer la seva personalitat fins a l'altura dels seus drets i de les seves ambicions. A majors dificultats que trobi, cal que s'esforci més a vèncer-les.

Però per dominar la situació, cal que el nostre poble aprengui que la base de la força, en les col·lectivitats, és la consciència. Com més enllà arribem en consciència ca-

El cap del Govern surt de Palau

talana i en ètica política, més irresistible serà la nostra influència arreu arreu.

Perquè si tot el nostre catalanisme fos de desitjar que ens donessin les coses fetes i dir derrotistes aquells que conviden el poble a mirar la veritat cara a cara i a acostumar-se a no temer-la ni defugir esforços, val a dir que seria un sentiment ben poca cosa.

No. Els polítics fan i lluituen. Però en última instància té la veu el poble.

I el poble, per ara a Catalunya, no ha dit res.

No obstant seria orb qui no veïes per mil símptomes que vol rependre la paraula. I de la convicció que en tinguin els nostres polítics i de llur constància a imposar-la al govern de la República, depèn la sort de les aspiracions autonòmiques, i, àdhuc, la mateixa salut de la República.

Una República en mans dels enemics de les autonomies, que són tots els amics del règim passat, aviat ja no seria República ni de nom.

Això creiem que també ho sap el senyor Lerroux.

De Dijous — a Dijous

Aquests darrers dies han aparegut en diversos indrets de Barcelona, bons indrets certament, unes tanques. El barceloní, quan veu que en algun lloc de la ciutat s'alcen unes tanques, s'alarmaria una mica si no fos que l'avesament a totes les malvestats urbanístiques l'ha fet una mica escèptic. De totes maneres, no es pot estar de preguntar-se: «Amb quin nou esperpento ens sortiran, ara?»

Després, uns rètols, amb una falta de català i tot, li han fet saber que es tractava d'un columnes anunciadores, i més endavant, de dintre d'aquelles tanques, s'ha vist ja elevar-se l'esmentada construcció. Hom diu que no es podran enganxar cartells en cap paret, sinó, únicament i exclusivament, en aquestes columnes. Hom diu, també, altres coses més malèfiques sobre la innovació que comentem. Però, encara que aquestes coses malèfiques fossin certes, en prescindim perquè no fan al nostre cas.

No trobem que aquestes columnes siguin d'una gran beutat; però trobem molt bé, d'allò més bé, que no s'enganxin cartells a les parets, i encara més, que no se n'enganxin als arbres, com es sol veure en períodes electorals. (Sort encara que aquestes dels arbres són trets amb una relativa rapidesa.) Però els de les parets s'hi queden mesos i onys, descolorits, bruts, espellifats, donant una impressió de ciutat deixada i que no té cap cura de tota una colla de petits detalls que són precisament els que confereixen categoria de gran ciutat, més que no pas el nombre d'habitants amb una proporció considerable d'analfabets i que una extensió de barris plens de pols i sense llum.

I uns quants d'aquests detalls fan referència a les qüestions de publicitat i propaganda. Potser enlloc del món no es fa tan poc cas de cap qüestió d'estètica urbana, començant per la prohibició de fixar cartells que figura en alguns llocs. Els anuncis més fastigosos i més poc-soltes poden ésser passejats pels carrers per desgaciats disfressats grotescament, la misèria dels quals és explotada d'una manera vil. Les parets poden ésser embrutades amb lletres de tres pams que diguin Biba la F. A. I. o amb procacitats de tota mena.

Els edificis més nobles es poden convertir en una sanfaina indecorosa de cartells tronats. (Recordem la paret del jardí de can Comillas, que ara s'ha parlat de convertir en una colossal cartellera d'anuncis, idea que honoraria altament tant el propietari de l'immoble, ex-alcalde de Barcelona, com l'explorador del negoci.) El mal gust més desenfrenat no té aturador, en aquesta nostra Barcelona. I no en té perquè ningú no cura que en tingui, començant pel nostre Ajuntament, que altra feina té i ha tingut sempre que dedicar-se a aquestes petiteses.

El fet és que a Barcelona hi ha una pila de coses que fan fàstic.

Comprenem les necessitats de la propaganda, però ningú no ens negarà que aquesta es pot fer, i amb més eficàcia encara, amb un mínim de decòrum i de bon gust. I si els que utilitzen la propaganda no saben o no volen tenir-ne, és feina de l'Ajuntament vetllar perquè el decòrum i el bon gust siguin respectats. — X.

MIRADOR INDISCRET

De pagar a no pagar...

Ens consta que la Junta Directiva de l'Asociació de Periodistes ha decidit correspondre a la gentilesa del senyor Selves, que darrerament va obsequiar els que fan informació a la Generalitat amb un sopar, oferint-li un altre sopar.

Cal remarcar que a l'apat que oferí el governador general assistiren uns quaranta comensals. En canvi a l'organitzat pels periodistes, es pot donar per segur que no s'arribarà gaire més enllà del nombre que representi la xifra exacta dels components de la Directiva.

Altament, així serà potser possible que a la sortida no hi hagi bufetades. En el sopar anterior el redactor d'El Diario del Comercio per poc no deixa a l'intel·lectual pur Agust Escalans sense Josep Janés, el seu ferm i únic admirador.

Procurar per ell mateix

A Eduard Baronet, ja de petit, petit, li agradava fer els gegants. Ara, amb motiu de les eleccions de vocals al Tribunal de Garanties constitucionals, l'home deu haver pensat que si l'Esquerra elegí Sbert, els Col·legis d'Advocats de tot Espanya podien elegir-lo a ell.

Baronet, doncs, anà de casa en casa, recollint signatures amb les quals avalar la seva candidatura, i va poder recollir-ne una vintena.

A l'hora de la veritat, però, el nom de Baronet sortí només una vegada.

L'aferissat prohòm s'havia votat ell mateix.

El nudisme a la presó

Realment, aquest estiu s'ha sentit molt la calor. A la presó de Barcelona, alguns presos, per tal d'atenuar els rigors de la temperatura, han decidit de convertir-se al nudisme integral, i no sols per a estar dintre la cella, sinó també a les hores de passeig pel pati.

Un funcionari de la casa, una mica xocat per l'espectacle d'aquells presos nudistes, va insinuar al director la conveniència de posar-hi remei.

—No val la pena. Crec que això s'acabarà amb els primers freds—va dir suau ment el director.

El preu dels "toscanos"

El regidor Ventalló és amic del tabac fort. Es fama que, ja fa temps, en el casament d'algué de la seva família, malgrat el jaqué i les personalitats presents, ell va encendre un caliquenyo, acabat el dinar.

Però després va descobrir el toscano, aquell cigar italià negre i nuós, que els coneixedors parteixen pel mig i que és més fort que els nostres caliquenyos. Va descobrir el toscano i la manera de procurar-se'n de contraban, ja que no se'n troba als estancs. El preu corrent dels toscanos, a Barcelona, era de setze pessetes el centenar.

Després va venir la República, la regidoria, la corrua inacabable dels que demanen favors... I tothom que vol conciliar-se el regidor Ventalló li fa present d'uns quants toscanos, que ell es fuma fent constar que això no el compromet a res per la seva banda.

Resultat: que els toscanos són tan buscats pels innombrables pidolaires que acuden a l'Ajuntament, que els altres aficionats a aquest tabac han constatat el seu progressiu augment de preu. La cotització actual és de quaranta-cinc pessetes el centenar, o sigui que ha triplicat en cosa de dos anys.

Els fumadors de toscanos seguien amb interès la dissensió del grup de L'Opinió, al qual pertany Ventalló, i esperen amb canelletes unes noves eleccions municipals.

Contra els atracaments

Alguna altra vegada hem entretingut els nostres lectors dels projectes del senyor Rufino Carpena Montesinos, el qual, malgrat la seva edat i les seves xacres, segueix preocupant-se del bé públic, sense que això li hagi servit per a sortir en cap elecció quan els seus admiradors l'hi han presentat.

La darrera pensada de l'autor d'El puchero nacional és una manera eficaç de acabar con los atracadores economizando millones, que hem rebut fa pocs dies.

Es tracta d'unes bases d'un projecte de llei que malauradament no podem reproduir. Remarquem només que suprimeix la meitat de les forces de policia, guàrdia civil, etc., i destina els estalvis a assegurances contra els atracaments i recompenses i pensions als que detinguin, ferit o sense ferir, o maten un atracador. Els nostres lectors s'accontentaran segurament d'aquest fragment de l'article VII:

«Si el muerto fuese el ladrón o atracador, el matador deberá justificar su valentía, entre otras pruebas, presentando al Juzgado la oreja del muerto.»

Els grans reportatges

Diumenge a la nit, en una novíssima penya del Café de la Rambla integrada per advocats i periodistes, hom comentava la campanya que, per no desmentir la tradició, el jove governador senyor Selves ha emprès contra els cafès-concerts del Paral·lel.

—El tràfic d'estupefaents, caldria que reprimís! —clama de sobte emportat per santa indignació un redactor d'El Mail.

—D'això vos no en sabeu res—li fa un advocat present. I amb to mig doctoral mig sorneguer, comença a contar que els principals expenedors de neu a Barcelona són aquells subjectes que els dies de pluja criden pels carrers de la ciutat: «Anillos de goma para tener bien sujeto el varillaje de los paraguas!»

—A veure —diu—. Algú de vosaltres es capaç de creure que amb el producte de la venda d'unes quantes gomes d'aquelles cada dia que plou, pot viure un home?

El diminut i àgil redactor eclesiàstic de L'Opinió, Josep Maria Lladó i Figueres, no va voler sentir més. Va anar d'un què de què que a La Rambla de dia següent, no sortís un abraçadabrant Senyor Governador...! Nosaltres diem...!, que feia referència a les activitats d'aquells humils venedors ambulants.

"Ars medica"

En l'Assemblea extraordinària que el Sindicat de Metges va celebrar diumenge al Casal del Metge, els reunits, de bon principi, no van entendre's.

Després ja va començar a quedar clar que el doctor Mestre Puig, ex-president dels titulars, havia estat fins feia poc un decidit defensor d'aquests, i elevat amb els seus sufragis a la Direcció General de Sanitat.

Finalment tant va aclarir-se l'ambient, que estigué a punt de prendre's l'acord que, cas que fossin suprimits els titulars, els metges es declararien en vaga general.

Calgué tota una maniobra caciquil en la junta, i que el doctor Bellido que presidia oblidés el seu proverbial tartamudejar, perquè la proposició no prosperés.

Ara, que ningú no va parlar que el dia menys pensat els malalts es declararan en vaga general i aleshores ja veurem què faran els metges.

La fama dels catalans

Els catalans ténim fama de gent que es troba a tots els recons del món. Ja l'escriptor Joan Santamaria ha contat que en trobà un que era ministre de l'emperador de la Xina.

El pintor Ramon Calsina, acompanyat dels seus amics i també artistes del pinzell Josep M. Casanelles i Miquel Ferrer, es trobava a Londres. Tots tres, en una de les vies més centrades de la metròpoli britànica, estaven consultant un pla de la capital per tal de pendre un autoòmnibus que els conduís a l'hotel on s'estatjaven. Però no es posaven d'acord sobre quin era l'autoòmnibus en què calia pujar.

Mentre anaven discutint, en català naturalment, s'escolaven els minuts i els quarts i els autoòmnibus els anaven passant intermitentment.

Al cap d'una hora, la discussió continuant encara, va passar un autoòmnibus que s'aturà davant d'ells. La mà del cobrador sorgí rígida pel marc d'accés al cotxe i, agafant-los per l'espatlla, els féu pujar a dalt mentre els llavis del bon empleat es desplegaven en un català perfecte:

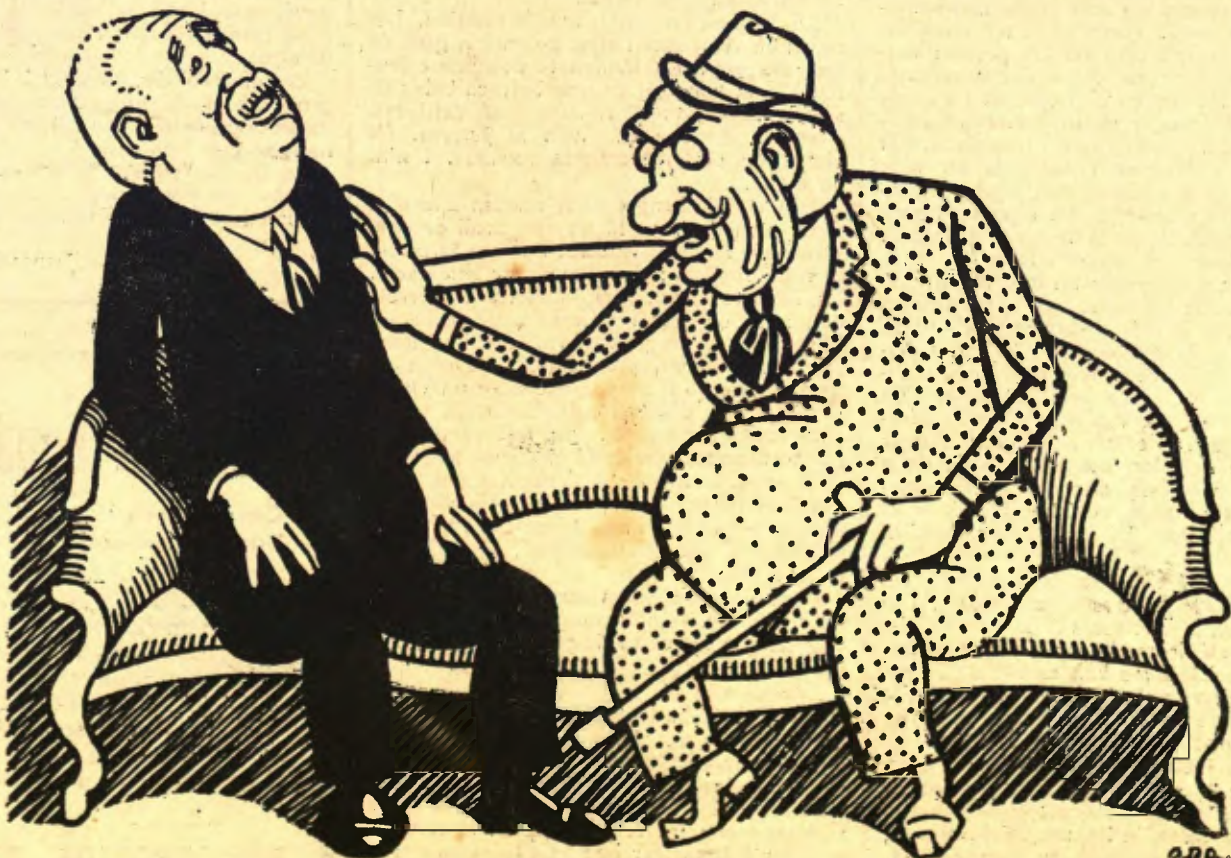
—Pugeu, pugeu; és aquest l'autoòmnibus que esteu esperant.

Un alcalde exemplar

Hom es queixa sovint de les autoritats que així que en són decideixen treballar.

En canvi, n'hi ha que serveixen per a tot. En aquest últim cas es troba l'alcalde de Selva del Camp, el qual, personalment, fa poques setmanes encara, ajudat de la brigada corresponent i a primeres hores de la matinada, amb el picot i la pala obre un desguàs per tal que les aigües brutes de les clavegueres del poble siguin engolides per la mar. De vegades, mentre realitza aquest treball, l'agutzil el reclama perquè vagi a l'Ajuntament a signar un document urgent. Ell hi va i retorna tot seguit cap a la feina per un moment interrompuda.

Els germans Gassol i Puig i Ferrer, cada vegada que han presenciat les activitats de l'alcalde del seu poble nadiu, han restat en una actitud tota filosòfica...

TOT POT ESSER, EN AQUEST MON

—Ja m'han fet guar prou! Ara ja em puc morir!

A la pàgina 2:

La Mendicitat, S. A., per Jaume Passarell.

A la pàgina 3:

El rei Faissal de l'Irak, per Tiggis.

A la pàgina 6:

Un llibre sobre Espanya, per Albert Junyent.

Aquells que han viscut l'evolució de la Sitges moderna s'adonen perfectament dels canvis que, amb poc temps, ha experimentat el seu panorama social. La colònia estiuenc, sobretot, a mesura que anava canviant la pell sota el sol tòrrid de la platja, es classificava en algunes capes—no moltes—, però, a fi de comptes, totes es trobaven al Pavelló de Mar, aquella barraca gran que Carles Soldevila aterraria «si fos alcalde de Sitges». Allà s'hi donaven balls de societat, cotillons, balls de casats amb polques i masurques de l'any vuitanta i fins s'hi subhastava la toia, sota la presidència activa d'En Manuel Sabater i Carbonell, que és l'home que ha fet més revèrencies i que ha esqueixat més traus de solapa amb els clavells.

Doncs bé, en un tres i no res, tot allò ha sofert una modificació profunda: els estiuencs ultradistingits, que resideixen a Terramar i gasten automòbil de propietat, donen llurs festes a l'Hotel Palace o dintre llurs propis xalets, els senzillament distingits es reuneixen a la Piscina, on hi ha hospitalitzat el Casino Platja d'Or, i la resta s'es-campa pel Brollador i pels locals de la vila. Aduhuc hi ha una mena de francesos i anglesos barats que dansen al Pavelló de Mar, tot pintant el dinar de sis pessetes.

El cert és, però, que aquelles famílies que havien fet tronar i ploure, dues temporades enrera, no es veuen enlloc; a tot estirar es passen per la Ribera amb el cap sota l'ala, i si us hi apropau per tal d'interessar-vos per llur salut, us contesten gairebé a l'uníson: —Ja ho veu, el món es perd. L'esperit de veritable societat s'ha fos. Els mallots porten a la piscina, la piscina les nedadores oficials, les nedadores oficials les models, les models... només li puc dir que ahi, al costat de la nostra nena, s'hi asseia una cupletista del Concert Sevilla!

Una rèplica

Mentre prossegueix la fúria de construir xalets a Terramar i hom deixa en un quasi oblit el barri blanc de Maricel i el Cau Ferrat, la família Monegal ha donat una nota de bon gust i de ponderació habilitant una casa vella del vell carrer de Barcelona, de Sitges, i que dona a «La Vall», per a instal·lar-hi una petita llar-museu, la porta principal de la qual resta oberta als ulls dels viants.

I es dona el cas que a les vetlles, molts dels que acostumaven a transitar pel Passeig Marítim, fan cap, encuriosits, vers el carrer de Barcelona, per tal de contemplar les cantimplors, les cornucòpies, els faristolts, les taules i els pixters que exornen el «hall» del rústec palauet, cadell del Cau. —Es com si anéssim a veure els «misteris» de Setmana Santa—féu l'Utrillo senior.

Estíuejant exemplar

Ho és Martí Esteve, a Sitges. A desgrat de la seva destacada significació dins Acció Catalana Republicana, es pot ben dir que no ha marcat el tipus ni un sol moment, durant el seu sojorn estival.

Com sigui que algú s'estranyés d'un comediment semblant, quan fins En Gil Robles, en passar quatre dies a Sitges, tingué les seves reunions i el seu banquet i féu caure la bava a més d'un dretà, el delegat a Sitges d'A. C. R. observà:

—El nostre capdavanter creu que tot proselitisme, en un lloc d'estíueig, és inútil, i que resultaria grotesc distreure l'atenció dels sitgetans envers l'Aurea de Sarri i Miss Voz. Aquesta feina més aviat correspon a En Vidal i Guardiola...

De l'alcaldia

El fill de Carles Soldevila, Si jo fos alcalde de Sitges, ha estat comentatíssim en aquella població. Però molts creien que el dietarista hauria acabat les seves suggerències amb la dissortada retolació que pateix la vila blanca, sota l'Esquerra Republicana de Catalunya. Per exemple, al capdavant del carrer de la Carreta hi ha un gonfaró de ferro forjat del Banco Urquijo Catalán on els lleixes: «Money Exchange»; al Pavelló de Mar uns lletres grosses anuncien: «Dinars desde 6 pessetas»; a la Piscina veiem un solari «reservat pels socis»; al carrer de la Muralla, «L'Estrella» ens fa saber que ven «caviars de primera calitat» i «pa de Viena, matí i tarde», etc., etc.

—Potser que Soldevila ja s'ha encomanat els mals costums de la Batllia, d'on no surt ni un besalesmans en català ben escrit—adverit un regidor minoritari.

La cuina pairal

Quan Pau Casals arriba a Catalunya, després d'una tournée per l'estranger, la primera cosa que fa és adreçar-se a la seva casa pairal del Vendrell i anar a la cuina.

Tip que està de menses d'hotels internacionals i de requisits complicats, l'home respira a cor ple quan troba en un recó d'olla o de cassola un boci de vedella en suc o una mica de bullit català conegut amb el cèlebre nom de carn d'olla.

Ara, quan el seu últim retorn, suggestiona per la seva idea, la família el trobà entaulat abans que els donés el «Déu-vos-guard» de consuetud.

Virtuosisme

Pau Casals estíueja, com sap tothom, a la platja de Sant Salvador.

Les hores que no són destinades al bany, les passa jugant al billar. Però, no us ho penseu, jugant al billar per jugar, no. Ell hi juga amb una passió ultramassa, lliurat al joc en cos i ànima, adalera...

Es a dir: Pau Casals fa ús del tac del billar amb el mateix virtuosisme que si tingués a les mans l'arquet del seu cèlebre violoncel.

A les GALERIES SYRA trobareu els presents de més bon gust i qualitat
Diputació, 262 - Telèfon 18710

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijamas a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

La Mendicitat, S. A.

Un dels ornaments més típics — no diré dels més celebrats — de Barcelona, és l'abundància de captaires que pullulen a totes hores pels carrers.

En cap altra ciutat d'Europa n'hi trobaríem tants; a moltes, a penes si en trobaríem un per mostra. La pregunta sorgeix d'esma. És que a Barcelona hi ha molta misèria?

Us diré una cosa que probablement sabeu tant o més bé que no pas jo. Que demanar caritat no té res a veure amb la misèria.

Que el primer és una indústria com una altra, de més o menys rendiment, i en alguns casos de molt, per a l'exercici del qual calen unes condicions que no tothom posseeix i que difícilment hom pot arribar a adquirir per molt que s'ho proposi—jo he arribat a tenir el convenciment que la mendicitat és un art subtilíssim per a la pràctica profitosa del qual cal haver nascut en possessió d'un do misteriós o, si voleu, amb la vocació d'esser-ne—, mentre que el segon és una autèntica desgràcia.

La misèria autèntica sol ésser vergonyosa, tímida; aquell que en passa procura emancipar-se'n tan de pressa com pot. S'empeca tot allò imaginable per tal de no caure-hi. Si per desgràcia seva és així, s'aferraria a tot, aduuc a un ferro roent, per tal de fugir-ne.

La misèria camuflada que és la mendicitat, en canvi, és tot un espectacle organitzat. És una mena de representació teatral a l'aire lliure en la qual l'actor, que és el mendicant, posa a relleir tots els trucs i recursos imaginables per a provocar la llàstima de l'espectador, que és el vianant i, amb la llàstima, aquell sentiment de generositat passatgera que fa posar la mà a la butxaca i treure'n i donar-la al pidolai la moneda de deu cèntims que ell us festeja.

El miserable és un infelici, o un desgraciat; el captaire és un psicòleg, i dels més fins.

Posseeix un art i una ciència subtils de l'ofici. Amb la cara que feu sap si sou o no refractari a allargar els deu cèntims. Segons la cara us resa una cançó determinada. Pels fàcils a l'estovament, és joc de poques taules. De vegades és qüestió simplement d'un esguard llastimós o simplement, d'allargar la mà estesa. Per als refractaris calen recursos més complicats, els quals, però, gairebé no fallen mai. Parlen, i a mida que ho fan, van coneixent els efectes de la seva predicció. I la dosifiquen igualment que fa un metge amb els medicaments.

Rieu-vos, en escoltar un pidolai, de la traça interpretativa que pugui tenir qualsevol actor de fama. Un pidolai en sap tant o més que no aquell. I penso que si de la misèria tothom en fuig i el primer de tots l'interessat, de pidolaires no n'hi ha cap que deixi l'ofici. Un cop hi han caigut, s'hi queden. Sembla que s'hi trobin com el peix a l'aigua.

No tenim l'aspiració immodesta de fer una informació detallada sobre la mendicitat barcelonina. El nostre propòsit és força més limitat. Pensem concretar-nos a explicar el que hem tingut ocasió de veure pels carrers. Ara sembla que la plaga ha començat a minvar. Ja era hora.

A Barcelona hi ha uns quants llocs d'observació per a dedicar-se a observar als pidolaires, que són magnífics. No cal anomenar-los tots, perquè n'hi ha tants que no acabaríem mai.

La parada de tramvies del carrer de Trafalgar és un dels millors llocs. N'hi acuden molts. I no és que hi pidolin. Plèguen de la feina, pels volts de les deu del vespre, i van a esperar-hi els respectius tramvies que els condueixen a les barriades en les quals viuen i que solen ésser les cases barates — i tant! — no paguen el lloguer que els correspon —, de Sant Andreu, de Santa Coloma o de Sant Adrià, i dels Gurugús de Santa Coloma i de Badalona.

Allà hi veureu La Bruixa, La Lleona i la seva germana, amb el reguitzell inabordable de criatures filles d'aquestes dues. Algunes vegades hi veureu els seus respectables marits. Poques, però. Tenen el sa costum d'esperar-les a les parades on els pertoca baixar. Poques, però. Tenen el sa costum d'esperar-les a les parades on els pertoca baixar. És solament en casos extraordinaris, com és ara les vigílies de festa, en les quals hi ha molta feina, i algun diumenge escauder, que les acompanyen a Barcelona. Els altres dies se'ls passen asseguts en torn d'una taula de bar, al Gurugú, jugant al parchesi amb uns companys, tot esperant l'hora de fer el recompte de la recaptació amb la mestressa, bon punt aquesta arribi.

Compareix a la parada un matrimoni amb dos fills menuts. La dona, que és prima com un llapis i que sembla transparent, els porta a coll. Ella és la que demana caritat. L'home, que va vestit de senyor i duu coll planxat, observa la marxa dels ingressos d'un tros lluny. Fa l'efecte que és el soci capitalista del negoci. A estones perdudes, llegeix la Soli. De vegades, mentre la seva dona empaita els vianants, discuteix aferrissadament amb els xofers que fan parada a la plaça d'Urquinaona. Diríeu que és comunista libertari.

Hi acut també una família, composta del marit, de la dona i tres o quatre fills. Demanen caritat pels voltants de la Ronda, distribuïts estratègicament per les cantonades. La quitxalla i la dona van espellitats i l'home, en canvi, va endreçat i net i té tot l'aire d'un obrer que no té feina. Porta una criatura, la més petita, del braç.

Obrer? Creieu-vos-ho. El vestit és el truc.

Fa ben bé set anys que pastura per aquells llocs. Lueix, igualment que tota la família, un discret tracoma, ja importat del seu país, el qual, acompanyat del seu aire d'obrer, constitueix una sanedada font d'ingressos. En plegar s'installen al bar, mentre esperen el tramvia de Sant Andreu i s'obsequien el

marit i la muller, amb sengles gots de vi.

A les criatures les fan seure a la vorera, potser per tal de no donar-los mal exemple. He vist a l'home bescanviar quatre duros de calderilla per plata al taulell del bar. Era la recaptació d'un dia.

També hi acut un home que en demanar caritat posa els ulls en blanc, les cames se li al·luixen i fa l'efecte que es va a desmaiàr. De vegades, en comptes de demanar caritat de moneda, demana tabac. Se us posa al davant i allarga la mà. Res més. N'hi doneu

La criatura és un instrument de treball

o no, continua amb el braç allargat. Un dia que li desaparegué del costat un sac de rosegons, armà un escàndol formidable. Semblava l'amo del carrer. Els ciutadans que esperaven el tramvia estaven esverats i les porteres sortiren al carrer a veure què passava. El sereno i el vigilant hagueren d'acudir a tota pressa i els costà molt de calmar-lo.

La Bruixa, La Lleona, la seva germana i les criatures viuen al Gurugú badaloní. No cal dir, doncs, que també recalen, cap al tard, al carrer de Trafalgar.

Aquestes són valentes. Si veuen cadires a fora s'hi asseuen; si no, es fiquen dins. No gasten compliments.

Per un tres i no res arrien uns escàndols enormes. De vegades, per qüestions de competència comercial, ja entre elles mateixes, ja entre els competidors possibles. Però això no els priva de beure's gots de moscatell, un darrer l'altre; de sucari-hi pastes i de bescanviar els dos o tres duros que han recollit.

La Bruixa porta una canya en la qual es repenja; llueix un mocador del cap que havia estat negre, adornat amb unes taques grosses com un mapa. És el cap de colla.

La Lleona demana caritat i, per fer llàstima, porta la mà embolicada amb draps. Els llocs on funciona habitualment són o la Ronda o el carrer de Casp; els dies que canta en Lázaro al Tivoli i, naturalment, hi ha cua de gent, s'hi allarga a pidolar. Quan arriba a la plaça d'Urquinaona es treu els draps de la mà i veieu que no hi té cap mal. És un truc de l'ofici.

Es busca-raons de mena. Es baralla amb la gent que espera el tramvia si en demanar-los caritat li giren l'esquena. Els tracta de mones, de suats, d'escarants, de pintes, etcètera; amb els dependents del bar si aquests la fan alçar de la cadira, en la qual s'ha instal·lat confortablement, i després l'espolen amb el tovallo; amb els cobradors, amb els conductors i amb els passatgers del tramvia si no pot seure; amb la seva germana o amb la vella. Quan no hi ha per què, bufeteja a les criatures si aquestes se li adormen. Necessita, sembla, barallar-se amb algú. El tarannà li deu demanar guerra.

La seva germana, a la qual manca un dit de la mà, aquella l'hi arrenca en rodó d'una nossegada, un dia que es barallaren fraternalment, s'agafaren pels cabells, s'escarraparen les galtes i altres excessos, propis de l'estimació que es porten.

La Bruixa, en canvi, només rondina. Les renya en veu baixa i elles no en fan gens de cas. Per què? La Bruixa té costums epicuris. Viu al Gurugú, en una barraca baixa de sostre i bruta, que fa tuf. Els veïns del barri, d'aquella barraca en diuen la perrera. Hi viuen tots els gossos de la barriada. I n'hi ha molts.

Tots els diumenges té el costum d'anar a dinar a un bar que hi ha més avall de casa seva i que abans ostentava, damunt la porta, el rètol següent: La Alegria de Andalucía. És fa portar una ració important d'arròs, una altra de peix i una altra de pollastre. Després li porten postres variades i vi moscatell. Finalment, pren cafè, amb copa de conyac. Només li manca encendre un cigar. El propietari d'aquell establiment la tracta amb molts miraments. Diu que és un dels parroquians més assidus i més bons pagadors de la casa, i amb la particularitat que dona propines llargues. A més, tots els dies, en anar-se'n a la feina i en tornar-ne, s'hi atura a gustar el gotet de moscatell, per tal d'entonar el cos.

De la Lleona diuen que es dedica a fer anar la quitxalla a incautar-se de les gallines que erien a les cases de pàges d'aquells entorns.

Aquests són els assidus. Hi ha els escauderers, que són dos. El primer és un negre destenyt que sol aajar-se en una porta del cine Urquinaona, a la cantonada mateixa del carrer de Junqueres amb un peu embolicat amb draps. Hi és moltes tardes, cap al tard, i algun que altre vespre. Aquest representa el paper del mariner que ha quedat en terra, que es troba lluny de la pàtria i no té mitjans ni pot procurar-se'ls — la lesió figurada del peu li ho impedeix —, per a tornar-hi. A!

aquella Cuba o aquell Puerto Rico enyorats. A les nits el trobareu al bar dels negres del carrer Nou, prenent cafè entorn d'una taula i parlant de la guillada estranya que ha fet Kid Chocolate, el seu amic de la infantesa, amb el qual jugaven al pati de la cabana de canyes i es dedicaven al noble esport de tirar-se clofolles de coco, en comptes de rocs, pel cap. Ha sortit a fer de teloner en algunes vetllades de blancs i negres, celebrades al Nuevo Mundo.

N'hi ha un altre que té tot l'aire d'un llimpiabotes — efectivament, a estones en fa —, i al qual trobareu al carrer de Fontanella, agenollat al peu d'un portal, els braços en creu. És el patetisme fet carn. Explota el sentimentalisme fàcil de les dependents de despatx i de les modistes. En plegar converteix el patetisme i el sentimentalisme en uns veritables considerables, acompanyats de tota mena de preliminars excitants; i els diumenges, en una sibeca per ell tot sol. Hi ha també un vell que tremola com la fulla a l'arbre, de vuit a deu. Com més tremola, més caritat li fan; i ell accelera en tanta de manera el tremolor, que cinc minuts abans de plegar de la feina, el que pateix ja és un frenesi autèntic.

Una altra mena de pidolaires, i d'aquestes si que se'n pot ben dir professionals, són les gitanes.

Tot sovint trobareu, pels carrers de la dreta de l'Eixample, parelles de gitanes o gitanes soltes, amb el menut a coll-i-be. S'asseuen a la vorera, estenen les falldilles en un ample volt; col·loquen les criatures al damunt, repengen el cap a la paret; posen els ulls en blanc, i heus ací un quadre de Zuloaga. El patetisme altre cop, per bé que aquest queda literari i amarat de picardia. Les gitanes són gitanes, sempre; no hi tenen gaire gràcia a l'er llàstima.

La tarda dels dissabtes, a l'hora de plegar dels despatxos, les veureu caminant amb aire lleuger, lluint aquell séc de picardia que els és peculiar, i envestint la juvenalla amb el clàssic:

—Te la digo?

Res de patetisme aleshores. I totes les tardes les trobareu pel Paral·lel empaitant els comedians que seuen per les terrasses dels cafès. Oye, moreno; escucha, resalao, que tienes cara de emperador, són els preliminars protocol·laris de la bona ventura que fa saltar el ralet de níquel, i en la qual surt allò tan vell de la morena que te quiere y la rubia que te engaña, etc.

Els comedians, que són gent plena de manies, hi fan bromes; però senten un raurau de neguit que els corre per les venes i els fa esgarriar...

En tocar les deu, desapareixen per anar-se'n a Sans.

Podríem recórrer més carrers, però aquest article s'allargaria amb desmesura. Cal, doncs, escurçar el fil de l'anècdota. En reportarem unes quantes més, poques, i farem punt. Les consideracions, obligades a l'acabament de tot article que s'estimi, que se les faci el lector mateix. L'únic que ens hem proposat, és d'explicar unes quantes observacions autèntiques.

Heus-les ací. Al mercat de la Concepció hi ha, tots els dissabtes, un home gras, assegut en una cadira mitjana, que duu un retrat de dona, jove, penjat del coll. A sota del retrat hi ha un rètol que diu el següent: Caridad para una pobre enferma que no puede venir a pedirlo. No us sembla bo? Això és perfeccionar l'ofici; és, gairebé, demanar almoïna per poders. N'hi ha un altre, jove i bufó, que canta tangos i enterneix les minyones. A la tarda fa de cec davant de can Vilardell.

Per l'Eixample trobareu dones que demanen caritat voltades de criatures i una de bolquers als braços. Una d'aquestes pidolaires sol canviar tot sovint de criatura de bolquers. Les lloga? Probablement. Tant si és així com no, ofereix una estimable variació al vianant compassiu.

Pel Paral·lel en trobareu que es pinten d'ore el rostre, que s'inflen la panxa, que fan l'esguerrat, el cec, el gaperut, etc.; la majoria d'aquests són mendicants de dissabte i diumenge. Què deuen fer els altres dies? Treballen? Potser sí.

De la mateixa manera que hi ha venedors de diaris que estan empleats als tramvies i posseeixen, a més, un establiment de vaques, podria haver-hi mendicants que entre setmana treballassin en un ofici qualsevol. El món de la picardia és infinit.

Això, juntament amb les facilitats de tota mena que hom els havia donat fins avui, donà com a resultat l'incrementació dels pidolaires.

Tot això vol dir, comptat i debatut, que el problema de la mendicitat és, en la gran majoria de casos, una qüestió de professionalisme com una casa.

La llei de vagabunds, amb un bon servei policíac, el pot arranjar bastant, i situar-lo en uns límits estrictes.

JAUME PASSARELL

JOSEP MARIA DE SAGARRA

L'APERITIV

Rafael Campalans. — En l'hora d'aquest aperitiu nostre, en el qual es comenten lleugerament totes les coses agres o amables, que naixen i moren en un dia, i de vegades anem a cercar els nostres comentaris a les golfes plenes de pols, a la cua d'una estrella o a un somriure una mica massa exagerat de la lluna, sentim de tant en tant passar l'ombra rígida d'un fet que ens commou, que deixa la nostra ploma completament seca d'humor i de combinacions per fer passar l'estona. Els nostres aperitius tenen com a principal objectiu fer viure al voltant d'unes copes amables i lleugeres aquesta cosa perfectament amable i perfectament civilitzada que se'n diu l'amistat. I totes les coses que afecten les nostres amistats deixen en el perflu de l'aperitiu una sentida inconfusible. Avui, un fet que no podíem sospitar, que ens ha sorprès com un cop de puny invisible, ha deixat un gust amarg en la copa del nostre aperitiu.

No fa gaires dies, la vetlla que estrenaven al teatre Barcelona La mà de Déu, vaig trobar Rafael Campalans a la porta del teatre; compràrem dos seients, i anàrem a veure l'obra. A la sortida ens acomiadàrem i jo no em podia imaginar que aquella era l'última vegada que estrenyeria la mà del meu amic. A la redacció de La Publicitat em vaig assabentar, dissabte a darrera hora, de la mort de Rafael Campalans. Era increïble; Campalans era de les persones de més extraordinària vitalitat, de més ganes i de més necessitat de viure. La mort l'havia d'atrapar en aquella forma traïdora, en el moment que ell complia un acte de la seva sana i des preocupada vitalitat. Hi ha alguna cosa de molt net, de molt generós, alguna llambregada heroica, en aquesta mort tràgica i absurda de Rafael Campalans. El mar és d'una traïdoria inqualificable; si amb alguna cosa no es pot jugar és amb el mar. Això no han dit tots els poetes i tots els pescadors, i de passada és evidentíssim. Campalans, home generós i noble, es va fiar de la generositat del mar, i l'aigua, inconscient, cega, implacable, li va esberlar el cap contra una roca. Respectant tot l'horror que una mort així pugui causar als familiars del nostre amic, deixant a part aquest cop tètric que produeixen les desgràcies insospitades, i mirant la fi del nostre amic amb una certa perspectiva, veiem que difícilment hauria pogut escollir Rafael Campalans una mort més noble i més elegant, més digna d'un epigrama goethià.

Campalans ha estat un dels homes de la nostra generació que ha lluitat més amb la vida i amb el pensament. La seva feina de professor i d'orientador és enorme. A Barcelona ha contribuït a crear, gairebé en una proporció cent per cent, una de les coses més civilitzades que tenim, que és l'Escola del Treball. Campalans no va ésser mai un vociferador ni va descompondre la seva corbata amb aquella estudiada deixadesa de les demagògies. La seva manera d'actuar en el món era l'antípoda d'aquestes febleses. Campalans era un tècnic i un home de mèrit, però sempre procurava infondre en les seves coses el somriure de l'home de món. Una altra gran virtut de Campalans, donat el seu temperament contingut, és el seu idealisme. Era un home de grans ideals i de grans entusiasmes. A més a més era sincera, de vegades d'una sinceritat infantil.

Hi ha pocs homes com ell que hagin tingut un respecte tan manifest, tan sense reserves davant tot el que és patrimoni de l'esperit, davant tot allò que englobant-ho en una paraula en podríem dir la nostra cultura. Els seus inabarcables treballs i les seves positives lluites no el privaren d'apreciar tot el que en art i literatura es feia en el nostre país; així veïem Campalans en totes les exposicions, en totes les estrenes i concerts, en les lectures i les conferències que tenien un cert to.

L'enterrament popular i grandios que se li ha fet, l'emoció amb la qual tots els diaris han parlat del polític i de l'home, manifesten les dues virtuts més notables de Campalans: la seva pulcritud i la seva simpatia.

Amb ell ens veïem tots els dimarts en els àpats del Rotary Club, i jo, francament, no em sé avenir amb la idea que aquest excel·lent amic hagi desaparegut per sempre més. Cada vegada que un fet insòlit i absurd com aquest ve a sorprendre la monotonia del nostre món, ens adonem de la gran fragilitat, de la gran vaguetat que servixen de fons als nostres pensaments, a les nostres rialles, i de la trista inconsciència que ens fa empassar els dies i les setmanes. I ens adonem també que cada vegada, a mesura que avancem en aquesta deglació de dies i setmanes, sovintegen més les desercions definitives, d'aquests que havien estat els nostres amics i companys, d'aquests que els veïem encara posseïnt una productiva joventut.

Campalans se'n duu a l'altre món tot un núvol d'esperances i de nobles ambicions; ell era necessari en un clima gairebé creat per ell, i que avui dia té una extensió vastíssima. El patriotisme de Campalans era eficaç, com pocs, en un sector molt important que ell sentia i estimava com ningú. Ell era un revolucionari que tenia tant de constructiu com d'agitador; és per això que l'esperit cordialíssim i comprensiu de Campalans serà sincerament enyorat en l'aire del nostre patriotisme.

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcu-bion (Corunya) : : OXIGEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARIMAT i SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

UN FET TRANSCENDENTAL

L'Estatut de la Universitat

No he vist prou comentat per la premsa — ni per la gent — l'Estatut de la Universitat Autònoma de Barcelona que acaba d'ésser aprovat pel govern de la República. I em dol, perquè pot ésser un símptoma de la mandra mental d'un país que s'havia acostumat a malparlar de la Universitat en un temps en què, si no es justificava cap mot absolut, podia ésser, almenys, excusable. Ací mateix s'ha fet, però, la defensa de la Universitat, com a concepte màxim en la jerarquia intel·lectual d'un país, en contraposició

Patronat que porta el tutelatge docent i administratiu de la Universitat, independència amb la funció del Rector i de la Junta Universitària considerablement ampliada.

El règim del professorat és també objecte d'una radical transformació que fa possible una major flexibilitat en la tria del personal docent i un aprofitament més viu de les possibilitats dels joves decidits per la vocació universitària.

Els estudis de Facultat queden radicalment canviats en la seva forma i sobretot en el

Un tros d'Universitat

a tots els autodidactes de barraqueta que des-cobreixen resoltament i treballament un Mediterrani cada dia. I si, en abstracte, la Universitat ens sembla una cosa suprema i insubstituïble malgrat tots els seus defectes, què no direm quan aquesta Universitat esdevé apta i flexible i hàbil a les vibracions de l'hora i del lloc?

Si aneu qualsevol tarda a la Universitat, us la trobareu plena d'una merviosa mobilitat. A una banda, els obrers que la netegen, i a l'altra, els homes que parlen, i s'assessoren i renoven el seu esperit. El primer fruit d'aquesta obra és aquest Estatut de la Universitat Autònoma que els diaris han publicat entre un silenci gairebé total.

I bé: cal llegir aquest document, transcendent per a la nostra cultura. I glossar-lo breument per a notar allò que hi ha en ell de revolucionari i de transcendent.

La primera remarc és la que fa referència a la convivència de les cultures catalana i castellana en una fórmula lògica i humana: «en igualtat de drets per a professors i alumnes, sobre la base del respecte a la llibertat d'uns i altres a expressar-se, en cada cas, en la llengua que desitgin».

Del títol II, que fa referència al Patrimoni de la Universitat, extreurem l'apartat d de l'article quart, que incorpora definitivament al nucli universitari l'actual biblioteca. Sabem que, finalment, la biblioteca universitària farà fructifera la seva enorme riquesa, mitjançant una radical transformació de la seva organització. En aquest mateix títol s'indica la doble font d'ingressos, amb el l'Estat i la Generalitat multiplicaran l'eficàcia de l'obra universitària.

Eficàcia que ve regida (títol III) per un

Cristalls de Bohèmia, Vidres esmaltats
GALERIES SYRA
Diputació, 262 - Telèfon 18710

GUILLER DIAZ-PLAJA

Brillants
magnífics,
tallats amb
un art per-
fecte, mun-
tats amb una
ciència que
centuplica
llur esclat.

J. ROCA JOIER
Rambla del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

Mirant a fora

Esperit oriental

Per a convèncer els àrabs a pendre part en la guerra mundial, els anglesos els havien promès algunes coses que no compaginaven gaire amb els interessos francesos.

En el curs de la Conferència de la Pau, el tracte i la seducció personal de l'emir Faissal feren, a París, molts amics a la causa àrab. Ningú no es separà d'ell de mal humor. Un dia, al Consell dels Deu, Pichon invocava els drets de França sobre Síria, fundats, deia, en les Croades. Faissal l'escoltà respectuosament, i quan l'home d'Estat francès hagué acabat, li preguntà poli-dament:

—No estic gaire fort en història; però, voldrieu tenir la bondat de dir-me, només, qui de nosaltres va guanyar les Croades?

Al cap d'algunes setmanes de la Conferència, preguntaren a Faissal quina opinió havia format dels estadistes contemporanis, pel que els havia vist fer de prop.

—Són com els quadros moderns—respondé—. Se'ls hauria de penjar en una galeria i mirar-los de lluny.

En la seva primera visita a Anglaterra, acompanyat del cèlebre coronel Lawrence que l'havia fet sobirà, Faissal fou obsequiat per les autoritats de Glasgow amb un gran banquet. Faissal havia passat el temps en visites i passeigs i no havia tingut temps de pensar-se cap discurs.

—No sé pas què dir—confià a Lawrence—. Com que només vós sabeu l'àrab, recitaré la surata del Corà sobre la vaca, i quan em traduïu, digueu el que vulgueu.

La surata sobre la vaca és un dels fragments més sonors i més harmoniosos del Corà. Els negocianis de Glasgow es van quedar impressionats d'aquell doll d'eloqüència que, seguint la versió de Lawrence, no era sinó un correcte i corrent discurs de final d'àpat.

Abans de retornar a Orient, Faissal fou obsequiat amb un altre banquet a Londres, en el curs del qual lord Balfour volgué saber la seva opinió sobre el govern anglès.

—Em fa pensar en una caravana del desert—respondé Faissal—. Quan us acosteu a una caravana que camina davant vostre, de lluny, us creieu d'antuvi veure un camell. Apropant-vos-hi, veieu que aquest camell va lligat a la cua d'un altre, d'aquest a la d'un altre, i així més i més camells, fins que arribau al cap de la caravana i veieu un ruc petit que condueix tota aquesta cadena de camells.

Heus ací, en línies molt generals, el que aspira a ésser la Universitat de Barcelona. Els que coneixen la vida universitària saben com la reforma és radical i profunda. Els reglaments particulars i els acords de reformes concretes donaran als estudiants, en començar el curs, la impressió d'una cosa absolutament diversa de la que varen deixar. Cada estudiant haurà de ratificar la seva posició davant de la Universitat renovada, que evidentment exigirà un esforç més seriós i una actitud més depurada a cadascú. Per això la nova Universitat tindrà molts enemics. Seran enemics seus la massa d'estudiants de pandera, els homes sense vocació, els impreparats, els que intentaven aprovar en quinze dies, els cridaires, els rebels, els vaguistes. La nova Universitat compta, però, amb prou ressorts per a eliminar tot allò que a la llarga hauria constituït la seva mort, i es prepara a ésser la Universitat moderna, flexible, ampla i europea que Catalunya mereix.

La utilitat dels adversaris

Uncle Arthur—altament anomenat Arthur Henderson—s'ha reincorporat a la vida política activa d'Anglaterra.

L'antic cap del Foreign Office, i president també de la Conferència del Desarmament, patia de veure's allunyat de la Cambra dels Comuns, on retrobarà els seus amics, i també els seus adversaris.

Sobretot—deia després de la seva elecció—, estic content de reprendre contacte amb els meus adversaris. L'oposició és una cosa que em fa falta, perquè, en general, em confirma en les meves idees.

Els començos del poeta

A la rebotiga de Lemerre, que fou editor dels parnassians, els habituals de la casa, Leconte de Lisle, Théodore de Banville, François Coppée, Alphonse Daudet, Léon Dièrx, Sully-Prudhomme, José-Maria de Hérédia, Anatole France, veieren arribar, per allà l'octubre de 1882, un jove que duia un manuscrit de poesies originals: Le coffret brisé. Els antics varen acollir cordialment aquell anou—no era altre que Georges Leygues—, que aviat havia de deixar la poesia per la política.

En efecte, Georges Leygues, que ara ha mort essent ministre de Marina, havia format part de disset governs diferents.

Hindenburg, propietari

Amb motiu del seu vuitantè aniversari, Hindenburg rebé la possessió de Neudeck, i ara aquesta propietat ha estat arrodonida amb l'addició de la de Langenau, de més de mil hectàrees. Aquesta vegada, el donatiu no pervé d'una subscripció, sinó d'una decisió del govern prussià agraït al vencedor de Tannenberg, batalla lliurada ja fa dinou anys.

Hindenburg, vellíssim, no és fàcil que pugui fruir-ne gaire. Però és que aquest donatiu potser es dirigeix més al seu fill que no pas a ell. En efecte, la propietat ha estat registrada sota el nom del coronel Hindenburg, cosa que vol dir que aquest no haurà de pagar drets de successió. Es diu que la generosa donació seria en resultat la paga dels dirigents actuals del Reich al fill del president, la influència del qual sobre el seu pare és molt gran i molt d'agrair pels nazis.

La donació als servidors militars de l'Estat és conforme a la tradició prussiana. En 1871 foren repartits dotze milions de marcs entre diversos generals, entre ells Moltke i el príncep Frederic Carles de Prússia, que reberen nou-cents mil marcs cada un.

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguillers, 1 i Via Laietana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

UNA FIGURA QUE DESAPAREIX

Faissal, rei de l'Irak

Diveïdres passat moria a Berna—la ciutat dita dels óssos, on l'aire és pur i regenerant—, el rei de l'Irak, el nom del qual es veu escrit de diferents maneres, però que ell, en l'autògraf del retrat que acompanya aquestes ratlles, escrivia Faissal.

La vida d'aquest rei oriental, mort en ple centre d'Europa, a pocs quilòmetres en línia recta de les cimes alpinas, ha estat molt moguda, i, si es vol, des del punt de vista militar, no mancada de glòria.

Nascut a Taif, al Hedjaz, el 20 de maig

glès, l'acollí amb grans efusions d'amistat.

El vell estadista britànic havia reprès la seva política francòfoba i no li semblava malament de poder demostrar la seva benevolència envers qui aleshores era considerat un enemic de França. I fou així com a Londres es decidí de concedir a Faissal el govern de l'Irak i de fer-lo pujar al tron de Bagdad l'11 de juny de 1921, després d'un plebiscit organitzat per sir Perry Cox, que li donà el 96 per 100 dels vots.

L'esdeveniment més important del regnat de Faissal ha estat el del tractat anglo-irakí del 30 de juny de 1930, que preparà la fi del mandat anglès sobre l'Irak, i l'entrada d'aquest país en la Societat de les Nacions.

Instrument dòcil, massa i tot, de la política britànica a Orient, el rei Faissal ha causat sovint enuigs a la diplomàcia francesa. Això pot provenir del fet que les fermances donades a Faissal al seu pare, durant la guerra, pel govern anglès, no lligaven amb les promeses fetes, al mateix temps, pel govern de Londres al de París. Obligat a frenar les seves ambicions, que eren de regnar ensems a Bagdad i a Damasc, Faissal conservà llarg temps rancor als francesos. Es diu, també, que de sis o set anys ençà havia canviat un xic. Al costat de diplomàtics eminents com Philippe Berthelot i Henri Ponsot, sembla que havia mudat de sentiments envers França. I així hi hagué una détente entre França i l'Irak que fou consagrada per una visita que Faissal féu en 1932 al president Doumer.

Faissal, d'uniforme europeu

Faissal es trobava a Berna

per raons de salut quan es produïren les matances d'assírio-caldeus, salvatgement assassinats pels irakians en el moment en què sortien de Síria per anar a cercar llurs famílies i posar-les sota la protecció del mandat francès, encara es viu en els records de tot el món. El govern del rei Faissal es posà encara una altra vegada del cantó del tort, fent deportar el jove patriarca Maz Shimmu que els assíris consideraven llur cap espiritual i temporal i al qual els anglesos oferiren un refugi a l'illa de Xipre. D'aquesta manera, per haver perseguit un petit poble indefens, l'Irak, després d'haver estat tot just admès a formar part de la Societat de les Nacions, ha estat cridat a respondre davant del Consell de la Lliga ginebrina per la violació de l'article 2 de la seva declaració d'admissió a la S. de les N. i de l'article 23 del pacte.

Però objectivament, examinant bé la qüestió, cal reconèixer que si el govern de Bagdad és culpable, no porta tot sol la responsabilitat dels tràgics esdeveniments.

Com hem dit, Faissal es trobava a Berna quan tingueren lloc les matances. Aleshores, en avió, retornà a Bagdad a esmerçar-se a fer merys greu la situació. L'1 de setembre retornava a Berna, on al cap d'alguns dies havia de morir sobtadament.

Ghazi, el seu únic fill masculí, que ha complert vint-i-un anys, succeïx Faissal al tron de l'Irak. Ha decidit de conservar el mateix nom, que en llengua turca significa victoriós. En efecte, a Turquia és amb aquest nom com avui s'anomena Kemal paixà.

L'estranya mort del rei de l'Irak ha impressionat una mica els ambients ginebrins. El Journal de Genève escriu, per exemple, que al Quai Wilson han restat emocionats, tant a conseqüència de la recent visita feta per Faissal a la S. de les N. com per certes impressionants coincidències.

Algún diari ha dit que el rei Faissal havia mort emmetzinat, per obra i gràcia del mateix Intelligence Service al qual degué la seva sobirania sobre l'Irak. Com és natural, la notícia ha estat oficialment desmentida, i, essent així, els aficionats al misteri podran creure el que voldran.

TIGG15

CONTINENTAL

Clarís, 5. - Telèfon 19763
BARCELONA

RICINO GOLOSO DELICIOSO PURGANTE

EL CINEMA

DIVAGACIONS

Històries de rics

Una gran quantitat de les històries que es projecten a la pantalla es desenvolupen entre gent adinerada. No cal portar a cap un inventari de la producció corrent per arribar a aquesta constatació; és una cosa que salta a la vista. Les històries de rics són d'una freqüència simptomàtica que pot revelar-nos moltes coses en tractar de comprendre-les.

Una primera explicació d'aquest fet, la trobem com si diguéssim a peu pla, espontàniament, en constatar que el món de les

i va persistir a escriure novel·les de rics, el mateix, quan l'acusaven de buscar-se així una clientela adinerada que li facilités el seu llençament en les esferes mundanes i literàries, replicava que si anava a cercar els assumptes en els medis aristocràtics és perquè entenia trobar allí una matèria més variada per a la seva dèria de psicòleg, amic de les minuciositats i dels matisos, i efectivament, portant les coses ja a l'extrem, la vasta obra de Proust per exemple, esdevé inconcebible si tractem de traslladar-ne

De «Memòries d'una col·legiala»

«altes esferes» que deia Tolstoi facilita la confecció de *scénarios*. Diem facilitat i no entenem dir res més. Quan hom examina el tipus corrent de *scénarios*, es pot convenir que ben poca cosa els aguanten, però justament el mèrit del *scenarista* consisteix a vestir de substància aquella poqueta cosa i delectar els ulls exigents de l'espectador amb tota mena de coses brillants, que precisament l'ambient en el qual es desenvolupa la vida dels rics facilita a bastament.

Coses brillants que són objectes fotogràfics. Dones boniques i ben abillades, objectes i mobles luxosos, amples sales que permeten esplendides perspectives. Sempre el mateix. Obtenir sense amoinar-se gaire una bellesa de fàcil assimilació pel públic, perquè no cal dir que la bellesa autèntica es troba latent a tot arreu i el cineasta de geni sap extreure-la d'allí on sigui. *Albada*, amb el seu ambient rural n'és una prova palesa, però el públic troba més accessible a la seva pupilla anti-estètica l'esclat d'una rossa amb vestit de nit, d'un auto, d'una sala plena de miralls, que el que pot sorgir màgicament d'una rústega taula parada amb un parell de plats i una soperà fumejant, del caminar d'un home vestit amb un gec de vellut que avança taciturn en la fosca d'una nit per un camí de vinya.

Demés, hi ha que per obtenir complicacions sentimentals, és a dir arguments de pel·lícules, cal anar preferentment allí on hi ha gent que disposa de temps per buscar-se mals de cap. Històries d'adulteris, flirts emmarcats en una gran diversitat de paisatges, cotxes que simplifiquen una pila de problemes de tàctica amorosa, etc. Oci, hèus aquí la qüestió. Oci que permet la recerca de complicacions sentimentals. Recordem que quan Bourget reaccionant contra el corrent naturalista que cercava els seus temes entre gent menestrala i del camp, va començar

el contingut a una atmosfera rural. El treball i les penes inevitables d'una vida plena de limitacions materials abasseguen tot el temps dels altres estaments, en els quals només excepcionalment apareix l'aventura. I recordem encara, per evitar malentesos, que en dir tot això no entenem anar a la recerca de criteris artístics, sinó només explicar una tendència estesa entre els productors, tendència real, però en si desprovida de tot valor artístic o intel·ligent.

Ja que hem parlat de la clientela literària d'un novellista, podríem referir-nos a la mateixa qüestió aplicada al nostre cas i dir que els americans fan films per a la gent que paga el cinema (si no a Barcelona, on el cinema no val mai més de cinc pessetes, a totes les altres grans ciutats del món), però no ens sembla exacte que els films amb històries de saló agradin preferentment a la gent adinerada. Adhuc creiem que la gent modesta sovint hi troba una major delectació, en albirar gràcies a aquells films un món d'una elegància enlluernadora; perquè, a desgrat de la infiltració de les idees marxistes, que comuniquen a molts unes idees de despit i d'orgull, la majoria conserva encara fresca una actitud de badoqueria i d'ingènua admiració davant l'esplendor de la vida social dels dalt. I no oblidem que quan parlem de films de rics pensem en aquells films típics de Kay Francis, Joan Crawford, Carole Lombard, etc., que es desenvolupen en uns medis tan sumptuosos que quasi semblen inexistent.

La solució que podem donar a aquesta qüestió depèn de la funció que encomanem a l'art. L'art com evasió, o bé l'art com a reflex de la vida. Anem al cinema a fruit de la delectança de retrobar-nos nosaltres mateixos trasplantats a la pantalla? O bé anem justament al cinema per fugir de nosaltres i somiar deserts? El més probable és que hi anem per totes dues coses i que per tant les històries dels rics interessin indistintament a tothom.

Fugint del parialisme tronat en què s'han mogut sempre moltes de les nostres preocupacions escèniques, el cinema espanyol ha aturat en llençar-se diverses vegades a films històrics de rics, però com que d'això se'n neix, resulta que aquells films més que de rics han semblat de nou-rics. La gent anava mudada, amb un esperit de disressa, i és que les històries de rics tenen els seus avantatges, però també els seus inconvenients, i aquests, que no compten quan es tracta d'una firma de categoria, són catàstrofes quan es tracta d'un treball d'improvisació. Les falles són aleshores més aclaparadores. Compte, doncs, amb les històries imitades de Kay Francis i altres figures aristocràtiques del cinema foraster!

JOSEP PALAU

PANORAMA

Un Hollywood europeu?

Segons informacions de procedència alemanya, es va a crear un Hollywood europeu a la Costa Brava (no Brava), entre Cannes i Antibes. Es diu que han estat adquirides quaranta-cinc hectàrees de terreny; que hi ha bancs disposats a contribuir amb capitals considerables; que un banquer rus capitaneja un grup de capitalistes; que un enginyer alemany ja té enllestit sobre el paper el grandios projecte.

La Fontaine a la pantalla

Alguns han assajat de fer films de marionetes a base d'obres clàssiques de guiñol. Però el resultat ha estat més aviat mediocre.

Ara, un home d'una paciència extraordinària, Ladislav Starevitch, que ja demostrà la seva traça en *El rellotge mecànic*, ha acabat dos curts films basats en faules de La Fontaine: *El lleó i la mosca* i *El lleó envellit*, els protagonistes del qual són una mena de ninots enginyosament construïts.

Al final, l'autor vol ensenyar una mica la trampa, i acabades les faules el film mostra l'autor construint els seus ninots amb una pasta elàstica sobre una carcassa de llistons. Construïts aquests protagonistes, Starevitch els posa davant la màquina i, volta per volta de maneta, en fotografia cada un dels moviments exigits per l'argument; millor dit, fotografia cada fase de cada moviment!

Un nou «Judex»

Potser més que un film es vol ressuscitar una època del cinema, amb la nova versió sonora que es prepara, segons llegim, del *Judex*, obra en vint-i-dos episodis, si mal no recordem. Era l'època dels *Misteris de Nova York*, *La moneda trencada* i altres produccions per l'estil, que duraven setmanes i setmanes. Léon Gaumont va voler adaptar aquesta idea americana dels films d'episodis — cada setmana un episodi, com en les novel·les per *entregues* —, i encarregà a un fulletonista d'èxit, Arthur Bernède, un argument a propòsit.

Ja llavors, el *Judex* no agradà, almenys a Barcelona.

Sembla que els realitzadors de la versió actual no tenen la feina fàcil. No sols perquè cal reduir el dilatadíssim argument a les dimensions d'un film dels nostres dies, sinó perquè els artistes són supersticiosos, i és fama que aquella pel·lícula portà mala sort als que la interpretaren, sobretot al personificador de Judex, René Cresté, que morí en la misèria.

“Mirador”

presenta en sessió

especial el

DIVENDRES DIA 22

La Calle 42

(42nd Street)

Director:

Lloyd Bacon

Producció: Warner Bros-First National

Exit en la mida
Corbates innarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

CAMISERIA
FITO
BARCELONA

Producció nacional?

Close-Up (Carles Gallart?) ve publicant a *La Veu del Vespere* uns articles interessants sobre la crisi de l'espectacle de cinema. Aquests treballs han estat copiosament comentats en els medis cinematogràfics locals. Per què? Simplement perquè en un món com el del cinema, en el qual tot és mentida, i en el qual aquestes mentides són venudes per uns corredors d'anuncis camuflats de crítics, i comprades per uns departaments de publicitat amb caixa ben alimentada, en un món com aquest, repetim, quan algú s'atreveix a cantar-les clares

protecció de l'Estat. A Rússia, Lenin s'adonà fàcilment de l'acció decisiva que la imatge exerceix damunt la massa i s'apressà a controlar i a ajudar la producció cinematogràfica. Tots els països posen traves a l'entrada de film estranger. Ací, però, aquesta protecció no existeix. A Barcelona, per exemple, si s'han pogut rodar algunes pel·lícules, és degut exclusivament a la iniciativa d'uns senyors particulars. Més exactament d'un senyor sol. El senyor Camille Lemoine. Fa una mica més d'un any, que el senyor Lemoine fundava l'Orpheu-Film.

«Odin», de Richard Harlan

i a dir quatre veritats — i Close-Up en diu — aixeca una polseguera considerable.

Però vegem el que diu el crític del diari nocturn. Entre altres coses molt sucoses, aquestes: que, per les editores americanes, Espanya és una Arcàdia feliç, on tot és possible, i a la qual aboquen la totalitat de llur material, fins i tot els films produïts directament per a ciutats de segon i tercer ordre... que el llogater, distribuïdor o representant d'aquestes editores, per tal d'introduir en el nostre mercat pel·lícules que no poden exhibir-se en cap altre país del continent, i per tal de fer amb elles negocis fabulosos, segueixen la política següent: sostenir un bluf descomunal, l'arma més poderosa del qual són els milers i milers de gaselles d'una infelicitat definitiva; fer passar per bons films mediocres; assolir per aquests films uns lloguers i percentatges sense precedents enlloc del món; encarrir en benefici propi l'espectacle; evitar intervencions o reglamentacions de caràcter oficial; evitar una possible producció que podria convertir-se en una competència...

Fins ací Close-Up. Resumint les seves paraules, que les editores americanes ens consideren, purament i simplement, com un país conquistat. Com una colònia. Ni a França, ni a Alemanya, ni a Anglaterra, ni a Itàlia, el cinema americà és un negoci. Només a la nostra Península. No fa gaire, un dels directors que corren pels estudis de Montjuïc ens feia fullejar un anuari cinematogràfic americà, les pàgines del qual contenien detalls precisos sobre l'acollida que tots els països del món fan a les pel·lícules ianquis. En una secció, que la dita publicació titula *Agitació*, figuren dades sobre els obstacles amb els quals ensopega el cinema americà en diverses nacions. Sobre l'oposició que li fan aquestes. Per aquesta secció, ens assabentem que a França, a Alemanya, a Anglaterra, a gairebé tots els països europeus, l'explotació dels films americans troba dificultats. (El sol fet de posseir un país una producció pròpia, ja és considerat pels americans com un obstacle seriós). Però en la rubrica *Agitació* d'aquest anuari, sota el nom d'Espanya, hi ha un *None* com una casa... *None*... És a dir, cap.

Quines són les causes d'aquesta anomalia? Només una. I la trobarem en el paràgraf de l'article de Close-Up que tracta de la política que segueixen ací les editores estrangeres: «evitar una possible producció que, d'assolir una certa estabilitat, esdevindria una competència invencible». Ja saben el que es fan, ja. Car si Espanya, cinematogràficament, és una simple colònia americana, és degut a la inexistència d'una producció nacional. Ací, ni el governant ni el capitalista no s'han adonat encara de la importància del cinema com indústria i com arma política. Arreu del món, la producció del país és protegida pels governs. Will Hays, el totpoderós tsar del cinema americà, és un ex-ministre que posa en joc la seva forta influència per a aconseguir la

i en un any escàs dotze pel·lícules han sortit d'aquests estudis.

Això és francament encoratjador. Producció nacional? Sí. De moment no hem de pensar en una producció catalana. La temptativa sentimental de Pruna, una versió catalana i una altra de castellana, és massa costosa per ésser imitada. De moment, hem d'acceptar les pel·lícules en espanyol com mal menor. Fins ara, no havíem volgut parlar de la producció d'una nacional. Fetes les excepcions que calguin, aquesta estava en mans de quatre analfabets que només tenien una preocupació única: el calaix. Aquesta etapa deplorable ha culminat en *Mercedes*. És de desitjar que aquest film deplorable la clogui.

Però avui creiem que ja es pot començar a parlar de producció nacional. En efecte, actualment tenim un Domènec Pruna, del qual ja s'ha parlat llargament ací. Tenim un director tan intel·ligent com Florián Rey. D'altres gens negligibles com Benito Perojo i Francisco Elías... gent que es preocupen del negoci — el cinema ho és —, però que no oblidem la dignitat artística... Tenim un home de cinema eminent com Constantí J. David, ex-director de la U. F. A., fundador de la Cines Pittaluga, que, recolzat per Laetana 30, té grans projectes en curs de realització... I tenim, finalment, un Richard Harlan, poc conegut aquí, que presentarem a nostres lectors. Aquest jove peruà ha treballat una pila d'anys a Hollywood. Hi va entrar fent les feines més subalternes i, a còpia de tenacitat i vocació, ha arribat a director. Ha treballat per la Universal, Artistes Associats, Paramount... I ha dirigit diversos films de la Fox. Home de forta cultura, us parla amb la mateixa clariïdència de cinema que de pintura, música o literatura. Ens hem passat moltes estones veient-lo treballar. I ens hem pogut convèncer que l'ofici no té per a ell cap secret. I que, a més, posseïx una sensibilitat finíssima. Explica als intèrprets la psicologia del pla que van a rodar. Sembla ficar-se en la pell i l'ànima del personatge que l'artista ha d'encarnar. Mima l'escena, es fixa en la més petita inflexió de veu i en la més lleu contracció del rostre. Maria F. Ladrón de Guevara ens deia que si Harlan s'hagués dedicat a la interpretació, hauria estat un gran artista. I afegia que, treballant amb ell, s'havia adonat del que era un director. Sí. Els seus mètodes de treball, tan rigorosos i disciplinats com profundament intel·ligents, el seu ofici segur i la seva sensibilitat, ens han impulsat a subratllar el seu nom. Ara, Richard Harlan està acabant *Odin*, que veurem aviat en les nostres pantalles.

Ja seria hora, doncs, de començar a parlar de producció nacional. D'estimular-la. D'exigir que els poders públics la protegeixin. Ja seria hora que procuréssim convertir-nos, de colònia, en país independent amb producció pròpia.

SEBASTIÀ GASCH

ACTUALIDADES
Rambla Catalunya, 37 - Teléfono 11701

• **France Actualités**
núm. 34

• **Manxúria**
Una visió pràctica d'aquest país

• **Eclair Journal núm. 35**
Amb les darreres informacions mundials

Programa exclusiu d'aquest saló

Sessió contínua de 3 tardes a 1 de la nit
Temporada d'estiu, cada dia
Entrada única: 1 pesseta

I.F. 1-
NO CONTESTA I
U.F.A -

Liebelei

PUBLIC-CINEMA
Passeig de Gràcia, 57. - Teléfono 79681
De les 3 tardes a la 1 matinala
REPORTATGE CINEAC DE PARÍS
ELS INDIS NAVAJO
NOTICIARI FOX SONOR
Últimes informacions cinematogràfiques
Apoteosi dels nacional-socialistes
a Nuremberg
La primera volta ciclista a Suïssa i altres
A LES GUAIANES
I LA CATIFA MÀGICA DE MOVITONE

MAURICE CHEVALIER en
SOLTERO INOCENTE
ES UN FILM PARAMOUNT

EL TEATRE I LA RADIO

MEDEA

(Fragment d'una traducció catalana inèdita)

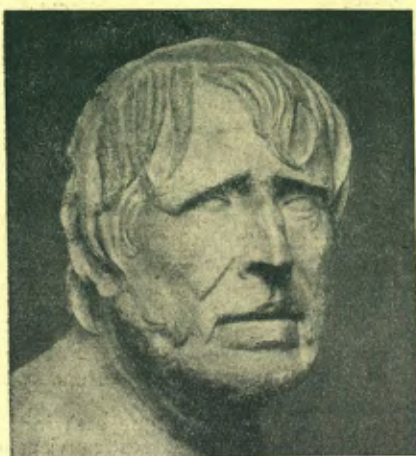
COR DE L'ACTE I

PER LA JOIA DE LA FESTA

Els déus que el cel i que la mar regeixen siguin presents amb numen favorable a les noces reials, junt amb el poble ben acollat al ritme de la festa.

ELS SACRIFICIS

Primerament, un bou tot de pell blanca

Seneca

présenti el seu bescoll altívol als déus tonants que duen ceptre. Blanc com la neu són cos, una femella, que mai al jou no fou subjecta, torni propícia Lucina. I aquella, més benigna, que detura les sangonies mans de Mart ferotge, que als pobles contentos d'la avenença i en un ric corn estotja l'abundància, amb tendra víctima honrada sigui.

L'ESTEL DE L'AMOR

Tu, el protector de les bodes legítimes, que amb mà augural la nit esqueixes, atansa't, llangorós, amb passes ebries, testa-cenyit amb corona de roses; i encara tu, l'estel que precedeix els dos focsants, i arribes per als amants sempre amb trigança: àvidament les mares i les nores cobegen que difonguis com més abans millor els teus raigs lúcids.

LA BELLESA DE CREUSA, LA NÚVIA

La virginal bellesa de la núvia guanya de molt les ateneses; i aquelles que la vila sens muralles entrena, com els joves, pels cims del Taiget; i aquelles que banya el dòll d'Aònia i banya l'Alfeu sacre.

LA BELLESA DE JASON, EL NUVI

I si el cabdill Esoni ha d'esser mirat per sa forma, igual haurà de retro-s'hi el fill del llamp sinistre, que ajova els tigres al seu carro, com el germà de la donzella esquerra, que el trípode fa moure; retut seria Pòllex (junt amb Càstor), més apte per a jocs atlètics.

Així, així, o estadants celestes, jo prec perquè ella les esposos guanyi de molt, i ell els marits superi.

JA NO ES POT DIR MÉS, DE LA NÚVIA

Quan ella es dreça en mig les dames, la cara d'ella sola brilla més que totes les altres; així amb el sol es fon l'esclat sideri, i el dens ramat de Plèiades s'acluca quan, junts els seus dos corns, Febus cab amb llum emmanilleva l'orbe sòlid; [della així, empolvada amb grana, color de neu torna vermella; així el pastor, ruixat de la llum nova, la nitida esplendor esguarda.

JASON, CASAT ALTRE TEMPS AMB MEDEA...

Escapol del lliit horrid de Medea, acostumat de pendre amb repugnància i amb por el cos d'aquella dissoluta, agafa, espòs, feliç, la verge ebria, ara per primer cop volent-ho els pares.

TOTHOM A LA FESTA, LLEVAT DE LA MALA DONA

Au, joves! la tabola us és permesa, cançons i cobles engegau a lloure: és rar de fé, amb permís, broma dels amos. Fill radiant i noble de Bacus que d'el tirs, ja és temps d'en-el pi tallat per moltes bandes: [centre fes botre el foc solemne amb tos dits trè-Que el fescenní satíric [muls. escampi dites gracioses; que el poble es diverteixi! i que ella vagi muda en les tenebres, la dona fugitiva, que amb un estrangé es casa.

L. BERTRAN I PIJOAN

la obra maestra de la pantalla

CABALGATA

la produccion del siglo

Els festivals de Salzburg

En temps de la doble monarquia, Eduard VII, Guillem II, el rei d'Egipte, rajàs de l'Índia, Bismarck eren la clientela de Gastein i d'Ischl. Avui, en comptes d'homes d'Estat que de vegades hi decidien la sort d'Europa, aquelles viles balnearies estatgen compositors de música lleugera, autors de llibrets d'òpera, actors de les escenes vieneses, cantants... Franz Lehar, Kalmann, Leo Fall, Oscar Strauss tenen les seves vil·les als voltants de Salzburg.

El lloc compta, doncs, amb una tradició, i no pas recent. Al segle XVII, els arquebisbes que governaven Salzburg ja es preocupaven del teatre, dels concerts, dels espectacles que l'home pot afegir als de la naturalesa, que no els regateja pas en aquella regió austriaca.

Enguany el festival de Salzburg ha arribat, però, a un tombant. La ciutat natal de Mozart ja no dedica l'anyal commemoració estival al seu fill il·lustre. Anys enrera, Gluck, Beethoven i Weber ja s'havien introduït en els programes dels festivals de Salzburg, i aquest any hi ha fet entrada el propi Wagner. Els organitzadors dels festivals tenen les seves raons, i no es volen pas arriscar. L'Òpera de Viena intervé en l'organització, i cal que surtin els comptes, més que mai aquest any, en què l'estupidesa hitleriana ha volgut perjudicar les festes de Salzburg. D'una banda, negant els passaports als turistes que volien anar a Austria i amenaçant els artistes alemanys amb l'exclusió perpètua de les escenes alemanyes si prenen part al festival de Salzburg; d'altra banda, organitzant a Bayreuth uns magnès festivals wagnerians. Però els austríacs no s'han esverat i l'èxit ha coronat llurs esforços.

Cal dir que a Salzburg, per a aquests festivals, els artistes assagen matí i tarda: el matí, l'orquestra i els cantants; la tarda, els cors i el cos de ball.

Anotem les més remarcables representacions d'enguany.

El compositor Richard Strauss ha dirigit *Fidelio*, de Beethoven, amb l'Orquestra Filharmònica de Viena.

Bruno Walter ha dirigit *l'Orfeu* de Gluck, òpera a la qual s'ha afegit com a conclusió una música i un ballet d' *Eco i Narcís*, una altra obra de Gluck. El govern alemany havia prohibit a l'artista encarregada del paper d'Orfeu, la participació al festival, i ha calgut que Rosette Andray, de l'Òpera de Viena, interrompés el seu tractament en una casa de salut perquè salvés la representació.

Amb *l'Oberon* de Carl Maria von Weber, els organitzadors s'han lluit de debò. Obra d'una realització material difícil, el postor en escena, Franz Ludwig Hoerth, se n'ha sortit admirablement, seguint l'ordre dels quadros — hom sap que el dels *Oberon* es pot alterar—traçat per Gustav Mahler, i amb la intel·ligent col·laboració d'Oscar Strand en l'escenografia i de Margarete Wallmann en la coreografia. També quant als intèrprets cal dir que és difícil d'aplegar-ne un millor conjunt.

Però allà on l'Òpera de Viena i la seva gran Orquestra Filharmònica llueixen amb esclat, és en les interpretacions mozartianes. La flauta encantada, *Les noces de Figaro* i *Cosí fan tutte*, sota la direcció musical de Clemens Krauss, han assolit en mans dels artistes vienesos una interpretació com no es pot trobar enlloc més del món.

La música més moderna ha estat representada, al festival de Salzburg, pel *Cavaller de*

la Rosa, de Richard Strauss, i el *Tristany i Isolda*, de Wagner.

A més a més, durant la temporada dels festivals, els concerts es prodiguen. Richard Strauss, Bruno Walter i Bernhard Baumgartner, al Mozarteum expressament construït, han dirigit l'execució d'obres de Mozart i de Beethoven. A la catedral, sota la direcció de l'organista Joseph Messner, han tingut lloc concerts de música religiosa.

Max Reinhardt, el conegudíssim home de teatre al qual els hitlerians han fet la vida impossible a Alemanya, ha posat en escena *Jedermann* moralitat del segle XV rejoyenida

Mozart

per Hugo von Hofmannsthal, i el *Faust* de Goethe. Reinhardt ha volgut temptar la difícil prova de donar l'obra goethiana a l'aire lliure i amb un decorat originalíssim. La primera representació fou interrompuda a la meitat per una pluja fortíssima; calgué acabar-la al Festspieltheater, havent de prescindir així de les novetats de la posta en escena. El dia de la segona representació va passar una cosa per l'estil.

Per al *Faust*, Reinhardt ha imaginat una mena de població troglodítica, penjada al flanc de la muntanya, amb una placa al peu. Al mig, el laboratori de Faust, a l'esquerra la casa de Gretchen i a la dreta l'església. Un joc de projectors s'encarregava d'humiliar l'indret de l'escena que omplia segons l'acció, i fins de donar la il·lusió de la claror diürna.

Malgrat les pluges, malgrat les preocupacions polítiques i malgrat el sabotatge alemany, els festivals de Salzburg han estat un èxit. Potser els austríacs adueixen s'han quedat sorpresos de veure que sense el concurs, els altres anys tan important, dels alemanys, els espectacles s'omplien a vessar pel més selecte de tot Europa. Algú ha remarcat que Salzburg ha estat aquests dies una cosa per l'estil del que fou Weimar en temps de Goethe, un baluard de l'esperit europeu, per damunt de les fronteres i per damunt, sobretot, de la folia desencadenada per un home que des de les finestres de la seva casa de repòs pot veure Salzburg.

WALTER FUCHS

Teatre francès i alemany

Alfred Kerr, crític teatral del *Berliner Tageblatt* obligat a fugir d'Alemanya, ha escrit a *Le Temps* unes quantes observacions sobre les diferències entre el teatre francès i l'alemany.

«He mostrat en què consisteix el valor de l'obra francesa, adueix diferent de la nostra. No basta dir: «Només hi ha diferència de forma.» (Naturalment, no està solament en la forma.) Afegia: «Té, en comparació amb l'alemanya, un encís fàcil. De vegades és com una deliciosa pasta lleugera amb panses cada una en un lloc precís. La distribució d'aquestes panses és, per a les races llatines, una de les marques d'un bon dramaturg. L'alemany, en canvi, s'interessa més per la pasta.»

«Per exemple, l'espectador francès es pot encantar amb una escena de fons mediocre, ben construïda, ben conduïda; l'espectador alemany no es preocuparà tant del detall. El públic francès és sensible a les amenitats del diàleg; el sobtarà una falta de mesura, de gràcia, adueix en una obra significativa, profunda. L'espectador alemany se l'empassa. (Es tota l'obra que li importa.)

«Té, demés, molta paciència; espera quatre hores tocades, de vegades dures, per jutjar, a partir de les darreres paraules de la darrera escena, retrospectivament la idea (eventual), el sentit potser latent, el símbol subterrani.

«El públic berlinès era, per a les obres aprofundides, probablement el millor del planeta.

«Què objectaven els alemanys a les obres franceses? Que no contenien prou *Weltanschauung* (una concepció del món).

«Les obres alemanyes dels darrers temps eren farcides, atapeïdes de *Weltanschauung*. En rebutaven. Ja no eren obres, eren confessions de fe acumulades. El teatre alemany esdevingué com una església dels irreligiosos. L'espectacle alemany s'havia convertit en un afer ètic.»

En poques setmanes, els constructors de T. S. F. de tot el món han presentat llurs darrers perfeccionaments al públic. S'acaba de tancar la gran exposició-fira de ràdio dels Estats Units, la segona quinzena d'agost s'han inaugurat les de Londres i de Berlín, i actualment està oberta la de París.

Al començament, aquesta mena de manifestacions no tenien gairebé altre caràcter que el purament comercial, ja que eren organitzades pels fabricants i dirigides als revedors. Però de mica en mica hi han acudit els aficionats, encara que la majoria de visitants se'n duguin una impressió monòtona: només venen mobles dintre dels quals passa alguna cosa.

Per això s'ha pensat de modificar l'organització de les exposicions de ràdio, i empetar a la fira de mostres destinada als professionals un caràcter didàctic com el de l'exposició de Berlín, que ha exposat un conjunt encaminat a demostrar als no tècnics els progressos de la T. S. F.

L'exposició alemanya ha tingut sobretot el valor d'una propaganda. No en va Goebbels creu fermament que la ràdio és el millor mitjà d'actuar sobre l'opinió pública. «Es pot afirmar sense exageració—va dir—que sense l'avió i sense la ràdio, la revolució nacional-socialista no s'hauria produït en la forma que li ha estat pròpia. El govern sortit d'aquesta revolució no pot sentir-se indiferent a la radiofonia i a les seves possibilitats d'acció, sinó que, al contrari, està decidit a fer-la participar en l'obra que encara ens queda per fer per tal d'assegurar l'existència de la nostra revolució davant la història.» I, a fi d'aconseguir-ho, el ministre de la Propaganda es proposa: 1, un pla de total hitlerització de les ones; 2, la realització del lema «la ràdio en tota casa». Per assolir aquest segon punt ha estat creat el receptor popular de 76 marcs de què es parlava ací mateix. Goebbels preveu que en 1950 no existirà cap llar alemanya sense ràdio.

L'exposició de Londres ha comptat, com totes, amb l'ajut oficial. El Post Office ha concorregut amb nombroses instal·lacions, la més interessant de les quals, per al públic, ha estat sens dubte la de lluita contra els paràsits. El mateix Post Office, a part d'altres novetats més apreciables pels tècnics que no pas pel gran públic, ha presentat un model de *teletypewriter*, màquina d'escriure per T. S. F.

En els stands dels constructors que han exposat a Londres, ha cridat l'atenció l'augment enorme dels receptors amb canvi de freqüència. El superheterodí, que anys enrera no semblava gaire del gust dels anglesos, enguany té la supremacia en la construcció britànica. Tot de models, des del més senzill de quatre làmpares sense amplificador, fins al de dotze làmpares amb dispositiu contra el fading, han figurat al grandíoli local de l'Olympia.

Tenint en compte que a Anglaterra hi ha encara moltes poblacions sense electrificar, han estat presentats en gran nombre els receptors alimentats amb bateria.

També cal esmentar el bon nombre d'aparells de televisió exposats, encara que no era possible de veure'ls funcionar al local de l'Olympia. De totes maneres, la British Broadcasting Corporation organitza regularment sessions de televisió.

Com al de Londres, al Saló de París han tingut una important preferència les instal·lacions antiparàsitàries. Hom no s'ha limitat a exhibir-los, sinó que el públic pot presenciar les demostracions dels dispositius eliminadors de les perturbacions produïdes pels aparells d'electricitat domèstica, mèdica i industrial, els ascensors, els anuncis lluminosos, les línies de tracció elèctrica, les que transmet el mateix corrent, etc.

Una altra secció de l'exposició és destinada a la tècnica de la fabricació, especialment les diferents fases de la del disc, des de l'enregistrament microfònic fins al disc acabat del tot. En aquesta secció hi ha, a més a més, una retrospectiva de la fabricació de les làmpares de T. S. F.

Per tal d'amanir el contribuent, ja que el possessor d'un aparell de ràdio ha de sa-

tifer determinades càrregues fiscals, els P. T. T. han presentat una imponent documentació sobre l'organització estatal de la radiodifusió i les millores en projecte: les estacions en servei, les que encara estan en construcció. Les que només són un projecte, hi són representades en plans i maquetes perquè el radioient vegi que com a contrapartida del que paga, l'Estat es preocupa d'ell.

Ha semblat així mateix interessant als organitzadors, que el públic pogués fer-se càrrec que les aplicacions de la ràdio no es limitaven a la recepció de les emissions a domicili, i per això s'han disposat diverses instal·lacions mostrant les diferents activitats: navegació, fars i balisatges marítims i aeris, aviació, guerra, policia, serveis públics missions llunyanes, etc. En aquesta secció figura un dels cotxes Citroën de la missió Asia Central, l'avió-laboratori de T. S. F. *Général-Ferrié*, etc.

I, per escapar més aviat a una revista tècnica especialitzada, no fem cap comentari de les instal·lacions dels industrials de la ràdio.

G. C.

NOTES DE RADIO

Les emissores i els discos

Les estacions australians han estipulat amb les cases proveïdores de discos, un arranjament, les principals clàusules del qual són: pagar una taxa anual proporcionada a la potència de l'estació; destinar mitja hora en tota la setmana a publicitat de les companyies de discos; anunciar els noms dels autors de cada disc. A més a més, es limita el nombre de vegades que certs discos poden ésser donats.

Les propagandes curatives a Mèxic

El govern mexicà ha decidit posar una mica d'ordre en la seva ràdio i ha promulgat uns quants decrets. Entre ells, un prescriu que les converses publicitàries relatives a temes de medicina i farmàcia necessiten una autorització especial del govern, i un altre decret assenyala que aquestes autoritzacions només poden concedir-se a mexicans.

Ha motivat aquestes disposicions el fet que uns quants nordamericans, la propaganda dels quals havia estat prohibida als Estats Units, seguien fent-la des de Mèxic.

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Pelegrinatge Nacional del Terç Ordre Franciscà a Roma, Assís i altres Santuaris d'Itàlia

Tres rutes d'interès, durada i cost diferents

Preu mínim: Pessetes 495 tot comprès

Pròximes sortides: 14 i 18 setembre

SOL·LICITI OPUSCLE EXPLICATIU

LE LLETRE

L'estètica de Marcel Proust Un llibre sobre Espanya

L'obra de Marcel Proust va esdevenint tan important que cada dia es sobreposa més notòriament a l'obra dels grans escriptors apareguts posteriorment, fins al punt que sembla trobar-se en camí de perdurar com un dels clàssics de la literatura francesa i també com una valor universal. Remarquem si no que els clàssics d'una literatura nacional, i més encara els escriptors que han esdevingut clàssics universals, tard o de jorn conciten una exegesi de l'obra i de la personalitat llur: el cervantisme, el stendhalisme, el balzacisme, el goethisme, el shakespeareisme i l'antishakespeareisme, el rousseauisme, el leopoldisme, etc.; i remarquem també que aquestes exegesis que es produeixen als cinquanta, als cent anys, de la mort dels literats tan amorosament analitzats, en el cas de Proust es produeixen immediatament. Avui dia existeix ja una copiosa bibliografia exegètica de Proust i de la seva literatura, particularment de la seva obra cabdal *A la recherche du temps perdu*. Són nombrosos els exegetes de Proust des del punt de vista purament literari, des del punt de vista moral, des del punt de vista ideològic. Es oportú doncs de preguntar-se si l'obra de Marcel Proust no enclou, tant o més que una filosofia, quelcom de més delimitat: una estètica. Jo crec que l'exegesi esteticista d'aquest autor és la més adient, la principal, i que les altres no són sinó accessoris d'aquesta. En efecte, en l'obra de Proust es beslluma una forta i nova sensibilitat artística, una gran personalitat poètica en la més ampla estimació del concepte de poesia.

Però el destriament i la fixació de l'estètica de Proust no és tasca gaire planera. Aquesta estètica pot investigar-se en tota l'obra de Marcel Proust, però més pràcticament en els quinze volums d'*A la recherche du temps perdu*; i encara més eficientment, si ens limitem als dos darrers volums d'aquesta sèrie, titulats *Le temps retrouvé*, perquè en aquests dos volums és allí on l'escriptor sembla obrir els ulls a la resultant d'una estètica. En els tretze anteriors volums Proust sembla abandonar-se a l'encís de l'evocació del seu passat de burgeset malaltís, hipersensible i aviciat, sense cap preocupació

transcendentista, portat pel sol plaer poètic, o gronxat en la voluptat anímica de la pura contemplació.

Es evident que Proust no tenia un pla de la seva obra, que aquesta era un delitós descabellament de records grats i ingrats, peccats i saborsos: gustoses ruminacions de les situacions grates en elles mateixes, i gustoses les digestions de les amargors passades. *A la recherche du temps perdu* fou escrita lentament, amb penediments i esmenes

Una prova corregida per Proust

sens fi, amb un castigament de les proves d'impremta que fa tremolar: un volum es publicava quan el següent no estava encara llest ni, alguna vegada, ben planejat. L'autor no podia doncs copsar en detall el seu sistema estètic, si per cas el tenia in mente, ço que és força dubtós, com veurem després amb les contradiccions i altres vicis discursius que no haurien estat possibles si el recerca del temps perdut hagués tingut consciència d'un determinat sistema o programa esteticista. La conclusió del present treball ens demostrarà en Proust més aviat desorientació esteticista.

Les dificultats que hem trobat en destriar una estètica que en l'obra en qüestió existia com la desgrat del propi autor, prové en bona part del fet que les reaccions esteticistes que li provoca la contemplació de les persones i de les coses apareixen com improvisacions o pensades aforístiques brollades sobtadament moltes vegades, com coets, idees deslligades de cap prèvia síntesi del món. El darrer llibre de la sèrie, els dos volums de *Le temps retrouvé*, que són justament els dos volums més importants per a la nostra recerca del temps tan esplèndidament perdut per Proust, són volums que el gran escriptor no tingué temps de corregir perquè la mort li ho impedí. Podem imaginar, després del que dèiem de la correcció de proves, com deuen ésser diferents aquests dos volums del que en definitiva haurien estat si l'autor hagués pogut

introduir-hi les múltiples esmenes que acostumava imposar una vegada darrera l'altra abans de l'ordre de tiratge.

Els vicis més corrents que en l'obra de Proust ens entrebanquen en la nostra feina de destriament esteticista són els següents: imatges i conceptes subtils i clars barrejats amb d'altres que s'endevinen també subtils però que resulten foscos; conceptes només parcialment justos com aquell tan ben trobat de l'aspecte diví que prenen les persones que ens fan patir, el qual sols és vàlid en referir-lo a les persones que ens fan patir d'amor; salvetat que Proust no atina a fer perquè es troba enclaustrat en una dissertació sobre el mal d'amor i no veu sinó els personatges del drama amorós. Hi ha també les hipòtesis esteticistes suggerides per un divagar psicològicament, simplement imaginatiu, sense possibilitat de vertebració en una tesi rigorosament esteticista (filosòfica, sense facultat d'explicació. I les contradiccions nades de la precisa manca de sistematització, o resultants del fet de voler establir un sistema en una divagació contínua, improvisada i no revisada. I les repeticions. I la juxtaposició d'idees sense coordinació amb la tesi central de l'evocació mítica, amb la represa d'aquesta tesi al llarg de paràgrafs enormes, sols a l'atzar de les idees evocacionistes que s'hi presten.

Al primer cop d'ull, després d'una sola lectura dels quinze volums de la *Recherche*, el lector treu la conclusió d'un agut idealisme: l'estètica de Marcel Proust seria una estètica en extrem idealista. Per a Proust l'òbit de la realitat quotidiana és el factor màgic del fenomen artístic, i, en rigor de veritat artística, el millor instrument de captació de la realitat poètica. De l'òbit diu si és un *si puissant instrument d'adaptation à la réalité, parce qu'il détruit peu à peu en nous le passé survivant qui est en contradiction avec elle* (*Alb. disp.*, I, 224). Tota veritat i tota realitat són en nosaltres, en els nostres sentiments, somnis i emocions, «sols la percepció grollera i errònia ho refereix tot a l'objecte quan tot és en l'esperit» (*Temps retr.*, II, 72 i 74). Fins l'amor seria un sentiment equivocat: «A la dona amada prestem virtuts que no posem» (*Sod. et Gom.*, II, 12). Cal representar-se els éssers *non pas du dehors, mais en dedans de nous... sans cela tout est factice et mensonger* (*Temps retr.*, II, 257). Els països no ens són pas coneguts millor que la dona estimada: Alemanya i França es fan mútuament una idea errònia de cada un dels dos pobles. *La vie réelle, qui est mentale*, diu en *Alb. disp.*, I, 201. A les pàgines 80 i 81 del vol. II de *Le temps retrouvé* Proust explana la seva teoria de l'evocació del passat, camí únic de la creació artística. No dono la cita perquè és massa llarga. La vida present és mentidera: *Quand il s'agit d'écrire on est scrupuleux, on regarde de très près, on rejette tout ce qui n'est pas vérité. Mais tant qu'il ne s'agit que de la vie, on se ruine, on se rend malade, on se tue pour des mensonges* (*Temps retr.*, II, 68). Creu Proust que la vida és monòtona fins que, com un escultor, el record en treu estàtues nombroses (*Ibid.*, 34). Només podem comprendre la realitat que visquem aranyant, tot evocant-la, perquè en ella hi ha, adherits, tots els nostres sentiments d'aleshores. *Bien plus, une chose que nous vîmes à une certaine époque... ne reste pas unie à jamais seulement à ce qu'il y avait autour de nous; il le reste aussi fidèlement à ce que nous étions alors, il ne peut plus être repassé que par la sensibilité, par la personne que nous étions alors* (*Ibid.*, 32, 33, 34). L'Univers és cert per al conjunt de tots nosaltres i diferent per a cada un de nosaltres... no es tracta doncs d'un sol Univers sinó de milions d'universos. (*Prison.*, I, 260, 261). Proust referma sobre aquestes teories rebregadíssimes de l'idealisme solipsista (aleshores més en voga que mai en la literatura i en el pensament francès) amb aquesta sentència tan adonzenada: «l'home és aquell ésser que no pot sortir de si mateix; aquell que no coneix els altres sinó en si mateix; i si diu el contrari, aleshores ment» (*Alb. disp.*, I, 58).

Heus ací doncs de manera esquemàtica l'idealisme de Marcel Proust, l'idealisme que coloreix la seva estètica. Però les contradiccions ja esmentades que abunden en el raciocini de l'escriptor ens posen enfront d'una segona estètica proustiana, la qual, naturalment, no pot sinó ésser realista, ço que veurem un altre dia. Quina de les dues estètiques proustianes és la veritable? Veurem d'escatir-ho.

JOAN SACS

La veu de l'experiència

S'ha començat a pensar ja en la successió de Brémond a l'Acadèmia Francesa. Un dels noms que ha sonat és el d'un altre eclesiàstic, Henri Mugnier, que fou el gran amic de Huysmans.

A propòsit d'això hom recorda que quan l'abbé Mugnier preparava una edició de pàgines triades del seu amic, trobà Anatole France.

—Veniu a veure'm un matí a la villa Said—digué el creador de M. Bergeret—, i us deixaré llegir unes cartes inèdites de Huysmans molt curioses. Me les ha proporcionat Barthou. Em sembla que són dignes de figurar en la vostra antologia.

Es tractava d'unes cartes bastant llibertines, dirigides a una dama.

El clergue les va llegir amb indiferència, sota la mirada maliciosa de France.

—Què us en sembla, estimat canonge? Quina edificació per a les ànimes... i els cossos!

—Em sorprèn que doneu tanta importància a aquestes històries. El vicari més jove de la més petita parròquia de París, al cap d'un mes de confessar, en sap molt més que Huysmans amb tot el seu satanisme.

Fa molts anys que els plàtans de Canaletes coneixen Adolphe de Falgairolle. No obstant, la darrera vegada que el varen veure hagueren de fer un esforç per identificar-lo. La barba daurada que emmarcava el seu rostre com el del Jesucrist tradicional de les estampes havia caigut d'un cop de navalla. Els elements morals i materials de les persones van molt més units del que han pretès els metafísics i, sense passar l'aspecte superficial de la qüestió, els magistrats, els metges, els diplomàtics o els artistes concei-

A. de Falgairolle

xen perfectament l'eficàcia d'anar pel món en possessió d'un físic professional adient. Falgairolle arribava a Barcelona amb l'intent de recórrer la península per tal d'observar directament les característiques de la jove república espanyola. Coneixedor del món i de l'ofici, procurà, primer que tot, d'adquirir l'aire inquiet i esportiu dels reporters de film.

Veurem un curiós i sobretot divertit afer editorial el dia que algú es decideixi a recollir una antologia «a la inversa» de les descripcions i els comentaris produïts pels escriptors francesos que han travessat els Pirineus de Georges Sand, Gautier i Mérimée ençà. Tothom, qui més qui menys, n'ha llegit mostres impagables, i les més absurdes no són pas les menys recents. El corrent de recel i de curiositat abocat sobre Espanya amb motiu del seu canvi de règim ha generat en dos anys un pom d'obres mestres del gènere; completat, és clar, pel de les que ja no tenen més remei que anar a cercar una truculència idiota però remunerativa, més enllà dels baixos fons socials excessivament explotats de París i de Marsella. La literatura d'aquesta corda ha arribat a un grau d'abús que fa esclatar protestes dintre París mateix. Un dels darrers números del setmanari *Candide*, després de fer un just elogi del volum *La peinture catalane à la fin du moyen-âge* recentment publicat per la Biblioteca d'art català de l'Institut d'Art i d'Arqueologia de París, afegeix: «Llegir llibres com aquest val, no cal dir-ho, molt més que explorar els barris baixos de Barcelona, exercici molt de moda actualment...» Així i tot no ens fem gaires il·lusions i estem segurs que no s'han acabat encara els Carco, els Fels i els Mac Orlan que deliraran descrivint esgarrioses descobertes del nostre barri de les Drassanes ni els enviats especials disposats a topiar ministres que tresquen pel carrer d'Alcalá dient *Carne de mi carne* (!) a cau d'orella de les noies o a fulminar bavoses diatribes contra el turisme mallorquí arlequinades d'incongruents al·lusions al Greco, Goya i Cervantes.

La raresa dels objectes augmenta automàticament llur valor. Es per aquest motiu que quan a França apareix un llibre on són estudiades les nostres coses des d'un punt de vista documentat, comprensiu i cordial, el nostre goig en llegir-lo es multiplica. I això s'esdevé, no sols davant d'obres d'una certa ambició, com és ara *L'Espanne* de Louis Bertrand, editada aviat farà un any, sinó també en les que es limiten a descriure un moment de la nostra vida actual enquadrat pel marc lleuger del gran reportatge. Recordem, si no, l'agonia monàrquica objectivament narrada per Henri Béraud en *Emeutes en Espagne*. I llegim ara el seu complement, representat per l'estudi desapaixonat i lleial publicat no fa molt per Adolphe de Falgairolle amb el títol de *L'Espanne en République*.

La jurisprudència elemental ens diu les dificultats de fer un judici equíproc allà on som part interessada. Vetaquí, doncs, un llibre difícil de jutjar, aquest de Falgairolle. La majoria dels nostres compatriotes que el llegeixin, inútilment resistiran la temptació de pensar en el que ells haurien dit des del lloc de l'autor. Però no es tracta d'això, sinó del que aquest ha escrit adaptant l'estimació que sent per un país al qual el lliga una vella amistat i les circumstàncies especials que volten un llibre d'aquesta mena publicat a França. Hem de tenir present, especialment, que el comerç editorial francès està gairebé sempre regit per un encasellat insubornable. El fixer corresponent als volums que s'ocupen d'Espanya exigeix, com a mínim, una dosi important de pintoresc color local; sense la qual cercarien editor endebades. Falgairolle ha pagat hàbilment aquest dret de peatge carregant a gratíent les tintes en els punts més anodins del seu treball. En canvi, avesat de temps a parlar als seus compatriotes de temes referents a la història i la cultura hispàniques, el mosaic d'impressions i de referències personals que és el seu llibre conté nombrosos conceptes clars, remarques justes, acotacions plenes de tacte expressades adequadament per a fer apreciar lleialment el sentit dels nous afanys

de les terres ibèriques entre els homes de bona voluntat de l'altra banda dels Pirineus. Els capítols que s'ocupen de Catalunya irradien particularment una fervorosa simpatia. El nostre esforç cultural i artístic hi és exposat a ple relleu, i quan comenten alguna de les febleses catalanes, la crítica és sempre amable i endolida per una ironia de bona llei.

Hem parlat més amunt dels homes de bona voluntat i n'hem parlat intencionadament. No fa gaire aparegué a *Action Française* una crònica on, interpretant arbitràriament alguns passatges de *L'Espanne en République*, eren penjades a l'esquena de Catalunya i d'Espanya unes quantes absurditats brodades entre filigranes sofisticades inconcebibles. En totes les latituds, quan un enyorador de cepres perd la carta de navegar—cosa freqüent—extreure el seu verí d'allà on convingui; del *Kempis* o de *Las siete noches de Juanita* si a mà ve. L'autor de la crònica esmentada ha volgut fer pagar la festa a Falgairolle sense considerar que traïa precisament l'intent més noble del seu llibre, que és el de valoritzar els lligams que deuen, ara com mai, unificar el món llatí. Contra aquests lligams conspiren tant aquells—italians, francesos o espanyols—que sacrificarien el món sencer a un criteri partidista i, per tant, opí-nable, com els pobres xovins miops i suïcides que no poden concebre llur país florent si no és imaginant-lo voltat de pobles endarrerits i febles.

El món actual fa temps que està iniciant un gegantí canvi de jeia. Aquest canvi podria enlair-se pels canins i més antitètics: hordes bàrbares o renaixement. Tenim prou fe en la puixança del geni llatí, el llevat més subtil del món civilitzat, per creure'l destinat a reixir la darrera alternativa. Caldria, però, que tots els pobles hereus de l'esperit de Roma superin els interessos particulars del moment per a formar un gran bloc a l'hora oportuna. I França és avui, segurament, la terra llatina millor situada per a iniciar la forja d'aquesta fusió. Per què, doncs, s'aplica sovint a ignorar tot allò que li és més afí i a desentendre's de l'únic que sincerament podria fer-li costat per atènyer destins veritablement forts i gloriosos? El bon provençal que és Falgairolle s'ha de plànyer veient de prop alguns dels sectors més cotitzats de la moderna cultura francesa que s'engresquen fàcilment amb l'obra de mediocres professors de Heidelberg o Cambridge i pels quals Paul Arène, Mistral o Maragall no són més que uns pobres provincians. Per contra, no manquen aquells que consideren negligible tota mena de valors nascuts més enllà dels departaments francesos. Els que lamenten aquests i altres fet no menys simptomàtics saben que, en un moment crític, els enemics més temibles no venien pas l'Orient, ni la neo-escolàstica, ni Atila, ni Luter, ni Enric VIII, ni Pitt, ni Metternich, ni Bismarck, ni Lenin, sinó Boulanger i Gobineau. Confiem, però, en les grans lliçons de la natura. Avui són ja moltes les consciències franceses que han après dolorosament que si llur pàtria no ha obtingut tot el que esperava de la victòria del Marne, és perquè algunes de les cartes que s'hi jugaven no eren, en el fons, prou pures ni desinteressades.

Es convenient moltes vegades dir les coses pel seu nom i sense embuts: A desgrat del seu considerable poder material, les espalltes de França són massa febles perquè elles soles puguin sostenir aquesta enorme potència de seny, d'agilitat, d'optimisme sa, de finor, de gràcia i de grandesa espiritual que representa el mot «latinitat».

ALBERT JUNYENT

El més gran assortiment en

**LLIBRES
ESCOLARS
CATALANS**

els trobareu a la

Llibreria Catalònia

Ronda Sant Pere, 3 - Telèfon 12456

Catàleg del I Saló Mirador

Cent anys de retrat femení en la pintura catalana (1830-1930)

Un volum contenint a més a més les biografies dels artistes

i 50 reproduccions.

6 ptes.

Per als subscriptors

5 »

**El millor assortit
de llibres francesos
el trobareu
sempre a la**

Librairie LOUIS BERGÉ

Rambla del Centre, 19 - Telèfon 23118

**i de revistes i diaris
estrangers al**

KIOSQUE FRANÇAIS

Rambla dels Estudis, 7

FIGURINS

MODES D'HIVERN 1933-1934

Revistes Franceses, Angleses,
Americanes, etc.

Grans salons amb taules d'exposició

Entrada lliure

Llibreria Francesa

RAMBLA DEL CENTRE, 8 i 10

Sucursal: PASSEIG DE GRÀCIA, 87
BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

L'ACTUALITAT ARTISTICA

Una exposició i un llibre

Exposició del G. A. I.

L'organització G. A. I. sembla haver-se volgut esforçar a reunir un tot d'envergadura per a la seva presentació de temporada davant els seus subscriptors.

Els cinc artistes que integren el grup han recollit un estol d'obres que forçosament han de satisfer els anhels col·leccionistes de llurs *supporters* econòmics.

L'avenç del temps d'exposicions que ha establert l'obertura de la Sala Gaspar ha fixat un bon pal·la-deig i, contràriament al que pot fer suposar un començament de setembre, ha encomanat un primerenc entusiasme.

El fet de descórrer el vel de la calma i de precipitar-nos a l'espectacle de la visita intermitent a les galeries, comporta una certa emoció paral·lela a la d'un campionat que comença dintre les més definitives esperances construïdes després de les llargues deduccions solitàries de l'estiu.

No és degut a l'òptima influència d'aquesta espècie de resurrecció que en l'aplec d'obres del G. A. I. hi hàgim vist una estabilització múltiple que deriva a la reconeixença d'un excel·lent tracte artístic per a les persones inscrites a l'organització.

Potser és de les vegades que Camps-Ribera ens ha arribat a produir una més profunda sensació de pintor. Varem dir verbalment en una ocasió que la seva obra, incomprensiblement, tot sovint s'aturava davant un imponderable. I com que de la seva qualitat de pintor no es pot dubtar en cap instant, s'havia d'atribuir el seu esporàdic estancament a funcions equivocades de digestió. Particularitats d'inquietuds que només per transparència deixaven entreveure la vena subministradora del fluid transcendent, mentre l'esperit de l'artista es sumia en l'espai imantat de les diverses fluctuacions o idees de la pintura, acció que feia l'efecte repetidament que es perdia en conjectures el Camps-Ribera pintor.

Ara en les obres que ha ofert pel repartiment de la col·lectivitat, hem tornat a veure la línia de conducta amb la qual s'ha de creure. Són teles nascudes sota una fuga imponent, amb la reacció artística dels equilibris, del colorisme en el punt just, tot cenyit per una precisió establiment. Particularment, ha exposat un bodegò on tota la composició i color responen a una formidable solidesa i maduresa d'estudi, ciclopètics detalls pel temps que vivim, i pel qual creiem que els subscriptors hauran de lluitar afeïssadament en el bon sentit de la frase.

Gausachs també ha aportat a aquesta mena de repartiment de premis a la constància dels socis, unes teles d'extraordinari interès, realitzades amb la seva manera abundant i concisa dintre les dimensions que permet el seu pletorisme pictòric. Arriba a obsessionar quan aboca sense eufemismes tota la resoluta convicció de voler explicar a base d'una reticència grassa, amada de densitat considerable de línia. Gausachs dintre el G. A. I., i així ho ha patentitzat en aquesta curta exhibició, és un irrefutable element de garantia per la ruta de la vida una mica amarga de les organitzacions per l'estil.

La participació de Commerelans és sense dubte la que presenta menys caràcter d'important, efecte al qual pot contribuir el *tour de force* al qual s'han llançat els esmentats en primer terme. Ha exposat uns paisatges contraposats i, un tot penetració i cura personal; l'altre un xic abandonat i refiat en absolut en la gràcia posterior que de vegades falla. Als quadros darrers hi posà la companyia d'un interior, ja exposat la passada temporada, que pot haver influenciat, en funció de comparació, per objectar un valor en flaccidesa que en canvi reacciona en l'altra tela i es supera en una escena de carrer.

Els escultors del G. A. I., Granyer i Llausa, s'han presentat de braçat amb la qualitat estricta, amb la congenita gràcia escultòrica del primer i la constructivitat com a norma del segon.

El nu de Llausa ofereix totes les particularitats que hem anat apuntant en la trajectòria de l'artista, que es resumeixen en la declaració de la seva rigorosa honestat i el constant desig de la superació entremès al llarg de la seva producció.

El baix-relleu de Granyer és un conjunt de figures de hieràtica proporció del sentiment que expressa. Homes i dones equilibrats, en una plana tensió nerviosa, vivint l'espectant moment de veure caure la batuta d'un director, que pot ésser el mateix espectador aturat. La sensibilitat arrodonada de Granyer fa que les seves coses prenguin aquest to de punt d'espera que és un punt que no es cansa mai i que té la virtut de saber-se quedar paralitzat mentre escrutem les innombrables suggestions a què us porta l'obra en contemplació. La que ha exposat a la Sala Gaspar és una de les peces models que han de servir com a proves fe-

faents d'un definitiu assentament per al major culte, ara mig abandonat, del baix-relleu a casa nostra.

Retrats de Ferran Callicó

Darrerament hem rebut el llibre que a tot luxe ha editat Ferran Callicó per aplegar-hi cent dibuixos retrats com un avenç d'edició que ha d'ésser completada amb una altra monografia de la seva pintura i un

Josep Granyer — Relleu

darrer volum dedicat a la reproducció de dibuixos inèdits.

La idea de recollir en llibres una part de producció, en aquest cas copiosa, producció que es va engruixint constantment, no la creiem ni massa ben pensada ni de massa profit per al mateix artista en tots els casos, perquè sembla voler venir a dir una actitud definitiva en el seu desenvolupament, i tot i que Callicó titula el conjunt monogràfic en el clos de la tasca dels seus trenta anys, pot quedar el precedent d'haver fixat potser amb una desmesurada prefe-

Llorenç Llausa, per Callicó

rència una col·lecció d'obres primeres que si bé són d'una volada, potser no ho són tant (per una raó d'edat i d'història) per haver llançat les campanes de la impremta al vol, tenint present la superació que ha de venir amb posterioritat i que pot posar en evidència, a causa del madurament, certes falles que poguessin existir en aquesta seva primera època.

Diem això perquè a més a més, generalitzant, el costum de les monografies ens ha portat a associar la idea del culte i de l'admiració per a l'artista traspassat amb un força tal que és no sense una inevitable sensació de desproporció que veiem les novetats que trenquen la tradicional marxa de la monografia artística exclusivament personal. Aquestes opinions sobre el fet de la publicació, naturalment, no tenen res a veure amb la tasca del retratista.

En la col·lecció reproduïda, la majoria d'unitats de la qual coneixiem d'altres ocasions, Callicó se'ns mostra el de sempre, concretíssim i escrutador.

Els seus dibuixos, definitivament realistes, molt d'acord amb la cadència d'Ingres, són un èxit complet de cara a la plasmació de valors vius, que ategen amb una gran força transcripció.

En aquest doble aspecte d'agilitat dibuixant i de profund caçador de detalls de psicologia, Callicó forma un compendi de troballes a les quals, si s'ajunta la seva enorme facilitat particular del secret de la semblança, li concedeixen el to necessari pel qual ha arribat a figurar en els nostres ànals amb nebulosa pròpia.

ENRIC F. GUAL

PROJECTOR

«Art»

Ha circulat ja el prospecte de la nova revista d'art que des d'aquest mateix lloc anunciàvem setmanes enrera. És titular *Art* i la patrocinaria la Junta Municipal d'Exposicions d'Art, Això, però, no vol dir que sigui un butlletí ni un portaveu, sinó una revista independent i eclèctica, com no n'hi havia cap actualment en català.

Art publicarà deu números cada any, d'octubre a juliol, en gran format, contenint un mínim de seixanta reproduccions cada un. A més a més de seguir l'actualitat, amb la recensió de les exposicions que es celebrin en les sales barcelonines i el comentari a l'actualitat artística en tots els ordres, *Art* projecta la publicació de números extraordinaris monogràfics, el primer dels quals serà dedicat a Isidre Nonell, seguit d'altres de dedicats a Damià Campeny, Ricard Canals, Ramon Casas, Marian Fortuny, Francesc Gimeno, Ramon Martí i Alsina, Joaquim Vayreda, etc.

Després de les diferents crides que MIRADOR ha fet reclamant la necessitat d'una revista com la que ara s'anuncia, fóra baldra tota insistència per la nostra part.

Limitem-nos doncs a desitjar que aquesta nova revista respongui a les necessitats que està cridada a omplir i que trobi en el públic l'acollida que li faci possible una fructuosa existència.

Record del modernisme

Al darrer número de *Beaux-Arts*, Philippe Dolié demana el *classement* d'una entrada del metropolità de París. Es tracta d'alguna de les primeres entrades construïdes, obra de l'arquitecte Guimard, il·lustre en aquell temps de recargolaments florals. Seria inútil, en efecte, cercar una sola línia reeta en les esmentades construccions: fins i tot les parets i el sostre fan panxa. Els ornaments, de ferro colat, es retorcen desesperadament; els vidres mateixos són corbats. Els artífexs de l'època obligaren el ferro, el guix, la llautana, la fusta i la pedra artificial a adoptar formes de lliris, de gladiols, de ranuncles. Era el temps de les dones amb bandes i els penjolls en forma d'espiadimonis o de papallona.

A Barcelona aquest estil modernista féu estralls, sobretot en l'arquitectura, ja que els edificis duren més i «salten» més a la vista que tota altra obra d'art. Pels nostres carrers encara en queden molts — massa — especimens, sobretot els construïts amb millors materials. De moltes cases, una rasca oportuna n'ha fet desaparèixer tota l'escarola delirant que omplia les fatxades; però encara han quedat les portes arrodonides i les finestres de contorn capritxós.

De totes maneres, tal com es demana a París que sigui conservada l'entrada del metro de la Porte Maillot o de la Porte Dauphine, bé caldria, a Barcelona, que algun rastre de modernisme quedés al Museu. Ens sembla que hi pot entrar impunement, ara que el modernisme ja és mort i enterrat, i les brotades de mal gust que encara prostiueixen els centres d'estiueig no es veurien pas augmentades amb aquesta mena de consagració. (Si els autors de les pensades de mal gust escampades per tot Catalunya visitessin els museus no tindrien barra de cometre-les; i si els visiten i les perpetren, vol dir que no els serveix de res visitar-los.)

Gosariem proposar l'entrada d'un objecte modernista al Museu, i el secretari de la Junta de Museus, el nostre Joaquim Borralleras, no es sobtarà gens ni mica d'aquesta tria: el gran mirall que orna una de les parets laterals de l'orxateria valenciana de la Rambla del Mig.

Un present que us farà quedar bé.

Visiteu les GALERIES SYRA

—Que en són de badoes els homes! Sembla que no hagin vist mai un gos basset!
(The Humorist, Londres)

—Circumstàncies atenuants? Per què? Que és la primera condemna?
—No, senyor jutge; però és el primer assumpte del meu advocat.
(Dublin Opinion)

HOMENATGES

Marian Pidelasserra i Brias

A Xavier Nogués

Marian Pidelasserra ha intervingut a intervals en la vida artística barcelonina, restant, però, continuament lligat al moviment artístic català al través de la seva amistat amb Xavier Nogués.

La seva obra resta marcada per aquestes interrupcions, les quals estableixen en ella èpoques ben diferents les unes de les altres. De les primeres obres que coneixem, amb

part dels nostres pintors, per a pendre un sentit més enlairat; és l'obra que se'n desprèn, la qualitat de la qual el mateix es troba en el paisatge que en les seves figures. L'anècdota és l'excusa per a la llum i el color fets realitat.

Realitat que Pidelasserra, avui en possessió de mitjans d'expressió completament seus, ens manifesta en la seva obra, d'una manera clara i contundent, descobrint-nos nous mons de llum i de color, que el poder

Fidelasserra — Paisatge (1933-Col·lecció Sala)

regust d'aprenentatge, fins a les actuals, passant per les èpoques de París, Montseny, Mallorca i Alt Llobregat, l'artista se'ns hi mostra sempre amb un temperament inquiet. Diríem que en el moment actual es sent posseït pel daler de retrobar el temps que ha restat sense pintar. Aquest és, potser, el secret de la fúria d'illuminat amb què avui les seves obres sorgeixen dels seus pinzells.

Pidelasserra

Obres copsades ràpidament i sotmeses a la personalitat de l'artista, la qual es destaca immediatament després del seu retorn de París i que no ha fet més que transformar-se. Un esperit dominador ha informat sempre aquest artista, un afany de vèncer totes les dificultats que el natural pugui oferir als seus mitjans d'expressió, recompensat sempre pel triomf.

La seva pintura, un temps, fou continguda, limitada, i semblava que el temperament de l'artista es complaia a retenir la seva impetuositat natural amb una disciplina volguda; avui, completament alliberada, sembla com si l'artista respirés per primera vegada i volgués que prop seu tot respirés aquesta llibertat.

Aquesta és la raó de la seva fuga, de la seva combativitat. L'home que ha estat molt de temps contingut i disciplinat, avui viu lliure de motllos; és a dir, aquesta llibertat que ha estat conquerida pacientment, obtinguda després d'estudis i afanys, ha vingut en fi com una resultant premiadora de l'esforç de l'artista i la voluntat de l'home. No en va aquest artista i aquest home, a través dels intervals en els quals no ha agafat els pinzells, ha sabut mantenir intacta la flama del seu art.

La seva paleta ha anat aclarint-se i el color ha anat prenent un intensitat exclusiva i sobretot, el que ha pres cos d'una manera original en la seva obra, és la llum.

Els seus paisatges deixen d'ésser els paisatges que acostumem a veure en la major

de copsar-los és solament atorgat a artistes excepcionals.

El camí de Pidelasserra ha estat sempre ascensional malgrat els seus canvis. A la pinzellada gruixuda però no grassa ni fugada dels temps de París i de després, ve el puntillisme colorístic del Montseny; la pinzellada s'eixampla, el pinzell es mou amb més fuga, però el color esdevé més monòton a Mallorca i l'Alt Llobregat, on el camí actual hi sembla ja indicat. Després, el moment present que també podria subdividir-se, ja que en aquests tres o quatre anys l'evolució és contínua i manifesta, si bé no presenta uns canvis tan sensibles com els que hem assenyalat.

Ara, la seva pintura reprèn el colorisme del Montseny expressat més sintèticament i amb més fuga, el dibuix també és actualment més sòlid. Malgrat d'aquests avantatges les obres del Montseny i de Mallorca de l'antiga col·lecció Plandiura eren obres mestres, i és que en cada etapa Pidelasserra ha assolit límits definitius, i és potser degut a això, donada la seva inquietud més que als seus intervals de passivitat pictòrica, el que ha produït aquests canvis.

Ens manquen els períodes de traspàs, els quals s'han fet en el silenci.

La llum no arriba, en cap de les seves èpoques, a la preponderància actual, en la qual hi és, sense que aparegui d'una manera vista com abans.

Ara, la llum ho presideix tot i ve a ésser el coronament de l'obra de Pidelasserra com ho ha estat en l'obra de tots els mestres.

Incorporada al Museu, amb la col·lecció Plandiura, una bona part de la seva producció anterior i amb les darreres adquisicions fetes de les obres actuals, costaria ben poc al Museu o als seus amics o corporacions, de completar la representació de l'obra d'aquest artista adquirint algunes pintures antigues sense oblidar les actuals.

Pidelasserra és, com Nonell, un dels nostres pintors més representatius i no en som tan rics per a no preocupar-nos-en.

JOSEP LLORENS I ARTIGAS

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria

Barbarà, 16 *** Telèfon 14186

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijames a bon preu
JAUME I, 11
Telèfon 11655

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA

ANTONI MARTI

Màxima rapidesa ■ Màxima qualitat

AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

AFISA

ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATIU

LAJETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

MIRADOR TURISTIC

Cerdanya, porta del Llenguadoc

De tothom és sabut que, políticament, Cerdanya ha estat dissortadíssima. El tractat dels Pirineus, que permeté als Borbons de França i Epanya esmicolar Catalunya, féu passar pel bell mig d'aquesta comarca la ratlla fronterera. La vila de Puigcerdà, malgrat estar situada quasi al centre geogràfic de la Vall, ha quedat des d'aleshores a 300 metres de la frontera. De capital d'un històric comtat ha passat a ésser emplaçament d'una duana nacional més. Els cerdans de l'altre cantó, però, malgrat l'ab-

I molts d'altres en què tot està per fer. Però també n'hi ha on ja tenim una organització, uns hotels, i en els Ajuntaments de les capitals comarcals, idees clares sobre una política urbanística orientada turística-

Per aquests motius, a Cerdanya, tot just desenvolupada seriosament una organització i propaganda turística, hom ha vist multiplicar els seus visitants. Els 14,480 turistes

teix dia. Ens equivoquem. Es perdé un automòbil. Era una parella — suposem — de nívius que, trobant-s'hi bé, pernoctà a Puigcerdà i sortí l'endemà tranquil·lament cap a França després de pagar els drets que la duana espanyola imposà al seu automòbil. Aquests exemples ens diuen que el govern central hauria de concedir:

Supressió de passaport pels ciutadans francesos, substituint-lo per un visat consular gratuït — i també vice-consular i d'agent consular — posat al carnet d'identitat o qualsevol altre document personal. Una cosa semblant al tractat passat amb Portugal.

Lliure entrada gratuïta a tot auto francès que vulgui fer el circuit d'Andorra-Seu d'Urgell-Puigcerdà, amb sortida i entrada indistintament per Hospitalet-Andorra o per Bourg-Madame-Puigcerdà. I naturalment, amb la prohibició d'endinsar-se cap a l'interior de Catalunya, la qual podria estampar-se a la guia provisional que els serviria de permís de circulació.

Aquest és un interessantíssim circuit turístic d'alta muntanya. És un dels més alts d'Europa. I no dubtem que aviat es convertiria en un dels més concorreguts. Pocs serien d'entre els milenars d'automobilistes del Migdia de França els que deixarien d'efectuar-lo periòdicament. Cent cinquanta quilòmetres de veritable alta muntanya, doblats amb l'atractiu de la visita a Andorra, Seu d'Urgell i Puigcerdà, és un plat prou temptador per a no tastar-lo.

Aquestes facilitats governamentals — principalment la dels passaports — no afavoririen pas solament Cerdanya i altres comarques frontereres. Catalunya en general en treuria el seu profit.

D'ençà de les prospeccions i converses hagudes en els medis turístics de Tolosa pels Serveis de Turisme de la Generalitat, una sola agència de viatges d'aquella ciutat trameta setmanalment a Barcelona dues, tres caravanes de turistes, que empen indistintament, i a voltes ensems, el Transpirenenc i autocars propis. Unes vegades s'aprofita una festa entre setmana, altres el pont entre dues diades i sempre, simplement, el final de setmana de dissabte, diumenge i dilluns.

Aquestes caravanes entren a Catalunya

El llac de Puigcerdà

sorbent centralització francesa i, cal reconèixer-ho, l'esplèndida labor cultural de l'administració de l'Estat veí per assimilar la llengua, el pensar i sentir catalans mitjançant un pròdig escampament de magnífiques escoles per la Cerdanya francesa, continuen anomenant Puigcerdà «la Vila», com a manifestació potser subconscient d'un atàvic sentiment racial.

Aquesta malastrugança política ha donat, amb el temps i en un ordre turístic, conseqüències inesperades.

Els francesos, posseïdors d'una tècnica i tradició turístiques que a nosaltres fins fa poc ens mancava, veïeren — modernament — la importància turística que tenia la seva Cerdanya. I avançant-se de molts anys a l'Estat Espanyol, lligaren aquesta comarca amb Perpinyà i per tant amb el Rosselló, mitjançant un tren elèctric de via estreta. I al tren, seguien la construcció del Gran Hotel de Font-Romeu, i els també grans sanatoris de les Escaldes i Superbolquère, i d'una munió d'hotels, pensions i xalets per a estades de temporada, al seu entorn.

Afortunadament per a nosaltres — posseïdors avui del Transpirenenc —, la tècnica emprada per a valorar turísticament la Cerdanya francesa com a estació climàtica, fou la que primava en aquells temps de les vaques grasses de la postguerra. Els hotels, xalets i altres intallacions, foren construïts més aviat luxosament i per a ús d'una clientela de turistes rics. (De 80 a 150 francs de pensió: de 12 mil a 30 mil francs per xalet i temporada.) Era una època en la qual encara era article de fe la idea que mitja Europa era milionària i tot turista un senyor que viatjava amb Hispano per amunt. Aquesta idea fou també la que malauradament dominà la tasca del P. N. T. en els seus primers anys d'actuació; actuació, avui, rectificadament.

El cas és que gràcies a aquest error i a l'alt estàndard de vida que es desenrotllà a França, ens trobem en el Pirineu Català en situació de competir avantatjosament amb les estacions termals i climàtiques de l'altre cantó de la frontera. Les multituds turístiques d'avui dia — actualment ja són multituds — repugnen l'arada a aquests llocs de turisme especialitzat on es troben desplaçades en les seves habituds de burgesos assenyats i també inabastables a llur capacitat de despesa. Prefereixen les petites urbs turístiques on poden escollir hotels i diversions, i on es senten deslligades de certes traves socials i mundanes inherents a la vida en un balneari, estació climàtica o altre centre de turisme especialitzat. Cal tenir present que en el fons de tot turista normal — defugim els esnobs per ésser excepció — canta la satisfacció de l'escolar en vacances.

I el que ha acabat de decidir el turista en general, ha estat els nostres preus. La pensió en un hotel de primera categoria en el Pirineu Català — no parlem de «palaces» — costa quasi la meitat d'un altre hotel semblant d'Aix-les-Thermes o Vernet-les-Bains.

Es clar que hem de reconèixer que hi ha encara infinitat de llocs en el nostre Pirineu, en els quals hi ha moltes coses a fer quant a urbanisme, organització i hoteleria.

haguts els dos últims mesos de juny i juliol — d'aquests, 2.896 continuant viatge directe a Barcelona — són una bona demostració i un bell començament. (Cal reconèixer, és clar, que la majoria de turistes que visiten Puigcerdà no hi fan estada: hi passen unes hores, un dia, fan compres, i retornen als llocs d'origen, Cerdanya francesa, Ariège, Conflent, etc.)

Hem dit començament, perquè per la seva situació, clima i paisatge, la Cerdanya nostra, per poc que es cuidi — turísticament parlant — és un focus d'atracció natural per

El circuit Andorra - Seu d'Urgell - Puigcerdà

a la gent del Migdia francès. Per alguna cosa és a la cruïlla dels camins que porten a l'Ariège, al Llenguadoc, Capcir, Conflent i Rosselló, per alguna cosa és la porta de comunicació — potser massa oblidada — de la Catalunya estricta amb les comarques germanes de l'antiga Catalunya racial. Puigcerdà, capital de Cerdanya, és a tres hores i mitja de ferrocarril elèctric de Tolosa de França, i a altres tres hores i mitja de Barcelona, la primera ciutat de la Mediterrània.

I poder ostentar una vall plena de 1.200 metres d'altitud mitjana, amb un utilatge hotelier que Déu n'hi do i un bon servei de comunicacions que la posen a l'abast de les masses de les nostres ciutats industrials del litoral i també de les multituds radicades en el sobrepoblat Migdia francès, turísticament, és una cosa esplèndida.

L'esdevenidor turístic de Cerdanya, com el de tota comarca fronterera, depèn en gran part de la comprensió i ajut governamentals. Si la ratlla fronterera es comprèn com una barrera i no com una porta de comunicació, més val plegar el ram. El turisme, sigui de la classe que es vulgui, no té raó d'existir. No cal esmerçar esforços ni diners en iniciatives i propaganda.

La pràctica ens ha ensenyat que el nombre de turistes augmenta enormement en proporció directa de les facilitats donades per la policia i duana frontereres. En aquests moments, en què gràcies a les gestions dels Serveis de Turisme de la Generalitat s'obtingué de la Direcció general de Duanes i del governador civil de Girona l'entrada lliure dels autos francesos fins a Puigcerdà i una ampla tolerància en la formalitat dels passaports, Cerdanya és materialment envaïda de francesos. Un exemple: el dia 20 d'agost, en el qual el programa de festes de Puigcerdà assenyalava una course de taureaux «a muerte», entraren en aquella vila 412 autos francesos i per una sola estació, la de Foix, es despatxaren 800 bitllets amb destinació a Puigcerdà. En total es pot calcular cap a més de 4.000 francesos que hi feren estada d'un dia, desbordant hotels, restaurants, fondes i pensions i acampant a l'entorn de l'Estany i Parc municipal, com si estiguessin a la platja de Castelldefels. I això en una vila ja doblada en el nombre dels seus habitants per l'afluència d'estiuencs, també en la major part francesos.

I no passà ni un sol incident! Malgrat l'excessiva — per alguns — tolerància, tornaren a sortir els 412 automòbils en el ma-

ELS ROBINSONS

Ella. — El que voldria saber és què es porta aquesta temporada a Ascot.

(Punch, Londres)

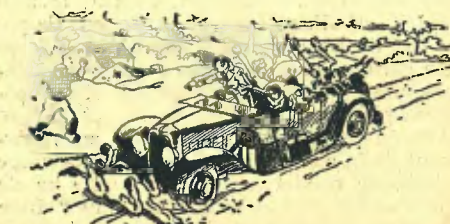
—Vols baixar d'una vegada? A veure si encara hauré de pujar a buscar-te!

(Everybody's Weekly)

—No te'n dones vergonya d'estar tan blanc? Sembla que faci deu anys que no t'has despullat.

(Ric et Rac, París)

L'automobilista que no vol raons. — Quant val aquest ase?

(Ric et Rac, París)

—Pobre ocell! Amb aquesta gàbia tan petita, quin aire més viciat deu respirar!

(Ric et Rac, París)

—Això sí que és estar a fora de debò! Podrem passar quinze dies sense rentar-nos ni afaitar-nos!

(Ric et Rac, París)

—Ja t'has tornat a pegar amb el Peret! Ara t'hauré de comprar un vestit nou.

—Pitjor la mare del Peret, que haurà de comprar un fill nou!

(Ric et Rac, París)

—No sabia que la meua dona vingues amb el cotxe per aquests barris.

(Punch, Londres)

—Creieu que aquests exercicis fan amagrir de debò?

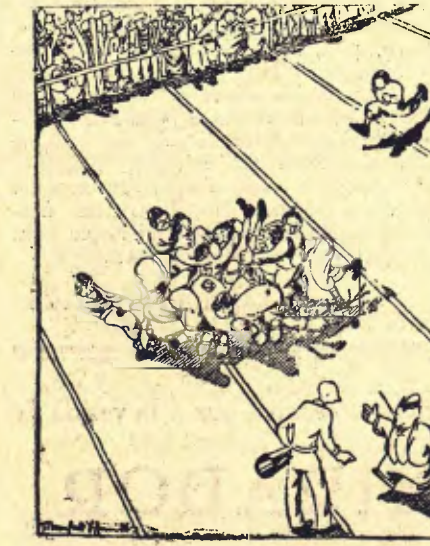
—Ja ho crec! Cada dia faig cinc quilòmetres a peu per venir-los a veure.

(The Humorist, Londres)

Reflexions sobre l'Exposició de Chicago «Un segle de progrés».

(Judge, Nova York)

EL PROFA AL RUGBY

—I per què no els doneu una altra pilota?

(Lustige Blätter, Berlín)

La Publicitat

Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local

Comentaris i col·laboració de les millors signatures Gràfics d'actualitat

Llegiu-la avui i cada dia

Suscriviu-vos a **MIRADOR**

Corts Catalanes, 589 - BARCELONA

BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO

El Sr.

que viu a

carrei

n.º

es subscriu a **MIRADOR**

pel preu fixat de 3'50 ptes. trimestre.

de

de 193

Signatura